

Strategic-Operational Planning of Urban Development, Case Study: Bandar Abbas City, Iran

Keramatolla Ziari ^{2*} and Mostafa Behzadfar ²

¹ Postdoctoral Researcher of Urban Planning, School of Architecture and Environmental Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

² Professor of Urban Design, School of Architecture and Environmental Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

* Corresponding Author, behzadfar@iust.ac.ir

ARTICLE INFO ABSTRACT

UPK, 2023

VOL. 7, Issue 3, PP, 90-120

Received: 22 Apr 2021

Accepted: 22 May 2022

Research Articles

KEYWORDS:

development strategy,
planning, physical criteria,
management criteria,
performance improvement.

Introduction: In the last two decades, we have seen a shift from central governments towards more horizontal modes of governance where they interact and cooperate with other parties. This change can be described as a "governance revolution" in this article. Urban strategic planning is a special management tool that encourages citizen participation in local policy decisions. Partnerships that arise from strategic urban planning are created especially for the design and management of sustainable projects for the city. Strategic planning is a management tool for several key purposes: helping the organization do a better job, focusing its energies, ensuring that members are working toward common goals, and evaluating and adjusting its direction in response to an ever-changing environment. Strategic planning is a comprehensive plan that organizations use to achieve their goals.

Methodology: The strategic plans consist of four 5-year plans, which have been omitted to prevent an increase in the volume of the article. This text has been compiled using a matrix structure instead of a linear structure in the program, strategies, policies, and plans to achieve the operational goals and strategic goals and finally realize the vision of Bandar Abbas city in the years of the program. In strategic planning, the program document is a set of visions, strategic and operational (or quantitative) goals, strategies, policies, and projects, all of which are organized to achieve those visions. After identifying the weaknesses, strengths, and threats and analyzing the current situation, it is time to determine strategies, policies, and plans.

Results: Based on the data of the matrix of internal factors and checking the final score of this matrix, the number 2.79 has been obtained. The final score of this matrix shows the average status of the internal influencing factors in Bandar Abbas. After the analysis, the factors of proper coordination and cooperation of the municipality with other institutions of the province had the highest coefficient of importance (0.09) and score (0.36). It is among the strong points, and the factor of lack of proper organization of the beach also got the highest importance coefficient (0.08) and score (0.16) among the weak points. Therefore, the total score of the internal factors is equal to 2.74. Based on the data of the matrix of external factors and checking the final score of this matrix, the number 2.74 has been obtained. The final score of this matrix is indicative of the average status of the internal influencing factors in Bandar Abbas city.

Discussion: This research, to formulate the strategic planning of Bandar Abbas city, has first investigated the weaknesses, strengths, opportunities, and threats through a questionnaire that citizens and interested groups participated in completing the questionnaire. So that the number of participants 350 who were selected was based on random sampling, The respondents, 81% of whom were men and 19% of whom were women, answered questions such as the level of satisfaction with services and facilities, the

Cite this article:

Ziari, K., Behzadfar, B. (2023). Strategic-Operational Planning of Urban Development, Case Study: Bandar Abbas City, Iran. *Urban Planning Knowledge*, 7(3), 90-120. Doi: [10.22124/UPK.2022.19433.1635](https://doi.org/10.22124/UPK.2022.19433.1635)

level of access to services, the condition of urban roads, social security and the performance of urban management. The results show the response of the citizens to the issues in Bandar Abbas city. The level of commuting facilities includes: the quality of the city roads and the quality of the public transportation system and the level of protection and utilization of the city's natural resources for the health of the citizens is at a very poor level, the level of availability of retail and wholesale services and facilities and the level of Satisfaction with recreational services and leisure spaces, the level of satisfaction with the city's infrastructure, such as water and electricity, gas, telephone, sewage, city management performance and the level of social security of the city is at a weak level, the city's ability to create a sense of Belonging and dependence, the degree of solidarity and cultural understanding between citizens, the level of educational services and educational assistance of this city is at an average level, and finally, the level of access to shopping centers and providing daily necessities is at an appropriate level.

Conclusion: As a result, the physical and management criteria were recognized as the most important problems of Bandar Abbas city, with scores of 5.776 and 5.277, respectively, from right to left. To develop a strategic strategy, first, a SWOT table was created, and then the final coefficient was calculated according to the assignment of the importance factor to it and also the nature of the factors. Finally, with the sum of the final coefficients of the internal and external factors, which are equal to 2 and 2.74, respectively, the IE matrix was obtained. The location of the meeting point of internal and external factors shows that with more appropriate planning and continuing the process of programs, it is possible to develop and improve performance. The expected strategies in this section are contingency strategies.

Highlight:

- The operational strategic plan can cover the weaknesses of comprehensive urban plans.
- Urban development plans must have a vertical and horizontal hierarchical relationship with other sectoral and cross-sectoral plans

References

- Abdi Daneshpour, Zohra (2017), *an introduction to planning theories with special emphasis on urban planning*, Shahid Beheshti University Publications(in Persian)
- Akio Kawata Paul(2015), *STRATEGIC PLANNING*, National Minority AIDS Council's Technical Assistance, Ames, Steve(2010) *The New Oregon Model* *Journal of Futures Studies* p:163-165
- Analytical report of Hormozgan labor force statistics plan*, 2015(in Persian)
- Ashrafi, Youssef (2013), *strategic planning and development of the landscape of Saveh city*, Aamish Sarmeen, 6th edition, number 1, 2013, pages 112-83. (in Persian)
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organization achievement*. Hoboken, NJ: Wiley.
- David Grusenmeyer(2016), *Mission, Vision, Values & Goals*, <https://ecommons.cornell.edu/bitstream/handle/1813/36906/pdmission.pdf>.
- Dixon, Tim(2018) *Using urban foresight techniques in city visioning: Lessons from the Reading vision 2050*, *Journal of Local Economy*, p: 778-799
- Feleki, Eleni(2020), *Holistic methodological framework for the characterization of urban sustainability and strategic planning*, *Journal of Cleaner Production*, p: 1-13.
- Ghurbanpour, M., Zali, N., Yurdkhani, M., & Azadeh, S. (2018). Evaluation of the effective components on enhancing vitality in urban pedestrian routes (Case study: Elam Alhoda pedestrian route in Rasht). *Human Settlements Planning Studies*, 13(1), 105-123.
- Guo, Wenshan(2020), *A new model framework for sponge city implementation: Emerging challenges and future developments*, *Journal of Environmental Management* 253 (2020), p: 1-14.
- Iran Statistics Center 2015 (in Persian)
- John, Beatrice(2015), *How much sustainability substance is in urban visions? – An analysis of visioning projects in urban planning*, *Journal of Cities* 48 (2015) 86–98.
- K. Thomas, Richard (2020), *Strategic Planning*, *Health Services Planning* pp 215-245.

- Klijn, Erik Hans & Joop Koppenjan (2020), *Strategic planning after the governance revolution*, Public Money & Management, p: 260-261.
- M. Herspergera, Anna(2020), *Does landscape play a role in strategic spatial planning of European urban regions?*, Landscape and Urban Planning 194 (2020), p:1-12.
- Majdi, Hamid (2013), *the theory of preparing structural-strategic plans (regional and local)*, City Identity, number 11/6th year, pages: 17-26. (in Persian)
- Maleka, Stevens (2015), *Strategic Management and Strategic Planning Process*, p:1-30.
- Master Plan of Bandar Abbas District*, Ministry of Housing and Urban Development, Housing and Urban Development Organization of Hormozgan Province, 2013(in Persian)
- McPhearson, Timon(2017), *Positive visions for guiding urban transformations toward sustainable futures*, Current Opinion in Environmental Sustainability 2017, 22:1-8.
- Minowitz, Amy(2013) *Visioning In Urban Planning- A Critical Review and Synthesis*, ARIZONA STATE UNIVERSITY.
- Miraei, Mohammad (2018), Hossein Kalantari of Khalilabad, *familiarization with urban development plans*, publications of the Organization of Municipalities and Villages, (in Persian)
- Nenonen, Suvi(2015), *Urban Vision – A Static Destination or a Dynamic Process?*, Procedia Economics and Finance 21 (2015) 346 – 354.
- Ortegon-Sanchez, Adriana(2016), *Constructing a Vision for an ‘Ideal’ Future City: a conceptual model for Transformative Urban Planning*, Transportation Research Procedia 13 (2016) 6 – 17.
- Radosavljević, Uroš(2020), *Strategic Planning and Management Model for the Regeneration of Historic Urban Landscapes: The Case of Historic Center of Novi Pazar in Serbia*, Sustainability 2020, 12, p: 1-33.
- Rasoolimanesh, S. Mostafa(2012) *City Development Strategies (CDS) and Sustainable Urbanization in Developing World*, Procedia - Social and Behavioral Sciences 36 (2012) 623 – 631.
- Saidi, Mehdi (2014), *design-based planning as a new approach in urban planning*, number 35, year 12. (in Persian)
- Selection of the results of the general population and housing census of Hormozgan province*, 2015(in Persian)
- STRATEGIC PLANNING Guide for Managers*, United Nations, 2020.
- Structural and strategic urban development plans, organization of village councils and municipalities*, publications of the country's municipalities organization(in Persian)
- Szpilko, Danuta(2020), *Foresight as a Tool for the Planning and Implementation of Visions for Smart City Development*, Journal of Energies, p: 1-24
- Ziari, Karamatullah (2013), *schools, theories and models of planning and regional planning*, Tehran University Publications(in Persian)

برنامه‌ریزی راهبردی - عملیاتی توسعه شهری (مطالعه موردی: شهر بندرعباس)

کرامت اله زیاری^۱ و مصطفی بهزادفر^{۲*}

^۱ پژوهشگر پسا دکتری شهرسازی، دانشکده معماری و طراحی محیطی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

^۲ دکتری، استادگروه شهرسازی، دانشکده معماری و طراحی محیطی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: behzadfar@iust.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>دانش شهرسازی، ۱۴۰۲ دوره ۷، شماره ۳، صفحات ۹۰-۱۲۰ تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱ مقاله پژوهشی</p>	<p>امروزه شهرها با چالش‌های متعددی همچون فقر، عدم عدالت اجتماعی، تخریب محیط زیست از طریق آلودگی آن مواجه بوده و به منظور جلوگیری از رخ دادن این گونه معضلات و مشکلات نیاز به یک برنامه ریزی مدون بیش از پیش ضروری می‌نماید. شهر بندرعباس با مساحتی بالغ بر ۷۱ کیلومتر مربع و جمعیتی برابر با ۵۲۶۶۴۵ نفر که به عنوان دروازه ایران شناخته شده و از جمله نقاط حساس و استراتژیک کشور بشمار می‌رود، طی دهه‌های اخیر با چالش‌هایی همچون توسعه نامتوازن، ضعف بخش خدمات، سوء مدیریت منابع آب و خاک و حاشیه‌نشینی شهر روبرو بوده است. بنابراین اهمیت وجود یک برنامه ریزی راهبردی را دوچندان کرده است. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش شناسی از تحقیقات توصیفی - تحلیلی می‌باشد. در این پژوهش ابتدا از طریق پرسشنامه با مشارکت ۳۵۰ نفر از شهروندان که به طور تصادفی انتخاب شدند معضلات و مشکلات شهر بندرعباس استخراج و براساس آن جدول SWOT تهیه گردید. در این مطالعه به منظور تخصیص ضریب اهمیت به هر یک از عوامل بیرونی و درونی با استفاده از الگوی PRA از طریق ۲۰ نفر از متخصصین این حوزه طی جلسات برگزار شده تکمیل شد. با توجه ضرایب نهایی عوامل درونی و بیرونی که به ترتیب برابر است با ۲/۷۷ و ۲/۷۴ ماتریس IE و قرارگیری نقطه تلاقی عوامل داخلی و خارجی در خانه شماره ۵ گویای این نکته است که با برنامه ریزی مناسب تر و ادامه روند برنامه‌ها امکان توسعه و بهبود عملکرد، وجود دارد. راهبردهای مورد انتظار در این بخش راهبردهایی اقتضایی است.</p>
<p>کلیدواژه‌ها: راهبرد توسعه شهر، چشم اندازسازی، معیارهای کالبدی، معیارهای مدیریتی، بهبود عملکرد.</p>	<ul style="list-style-type: none">• نکات برجسته:• برنامه راهبردی عملیاتی می‌تواند نقاط ضعف برنامه‌های جامع شهری را پوشش دهد.• برنامه‌های راهبردی عملیاتی بایستی ارتباط عمودی و افقی خود با سایر برنامه‌های بخشی و فرابخشی حفظ کند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بیان مسئله

امروزه یکی از مهم‌ترین مباحث مهم در حوزه شهرسازی، پایداری با همه جنبه‌های آن از جمله، ابعاد، قلمروها و بازتاب‌ها بر محیط‌های ساخته‌شده است. از آنجاکه منظر یکی از مهم‌ترین حوزه‌های مربوط به پایداری است می‌تواند در قالب شبکه‌ای از زیرساخت‌های سبز و باز شهری طبیعت را با محیط ساخته‌شده پیوند داده و با تأکید بر کشت شهری به‌عنوان یک کاتالیزور اقتصادی- اجتماعی فرصتی را برای افزایش پایداری در شهرهای معاصر، ایجاد کند. از سوی دیگر باید در نظر داشت که در روند برنامه‌ریزی شهری معاصر، تولید و تأمین مواد غذایی برخلاف سایر زیرساخت‌های شهری چون آب و برق، چندان مورد توجه قرار نگرفته و کماکان یک حوزه نادیده گرفته‌شده است. از این‌رو پیوندها با سیستم‌ غذایی محلی مختل شده و شهرها در طول فرایند توسعه مناطق وسیعی از زمین‌های زراعی حاصلخیز خود را از دست دادند و اغلب از دسترسی به یک سیستم‌ غذایی جهانی شده بهره‌مند شدند. در نتیجه اختلال در عرضه و افزایش قیمت مواد غذایی می‌تواند مصرف‌کنندگان در مناطق شهری به‌ویژه فقرای شهری را تحت تأثیر قرار داده و آسیب‌پذیری شهرها را در برابر فشارهای محیطی، اقتصادی، اجتماعی و ژئوپلیتیک بیشتر کند. این موضوع بیان می‌دارد اگرچه نقش شهرها تا به امروز عمدتاً «مصرفی» مطرح شده لیکن رویکردهای جدید، ترویج مفهوم تبدیل شهرها به سیستم‌های «تولیدی» است (اسپیچ، ویت، سوپودا و سیبرت^۱، ۲۰۱۶). از آنجاکه دسترسی به مقادیر کافی غذا برای مردم- شهری در مواجهه با آشفته‌گی، بخشی اساسی از تاب‌آوری است و شهرها بیشتر از آنچه محیط فیزیکی نزدیک آنها می‌تواند برای آنها فراهم کند، مصرف می‌کنند بازنگری در روش‌های جدید تولید برای سازگاری با چشم‌انداز پایدار و نیاز به یک مدل شهری خود پایدار برای تبدیل شهرها به محیط‌های خود پایدار، ضروری به نظر می‌رسد. چالش‌های توسعه شهری معاصر و اثرات پاندمی کووید-۱۹ ایجاد یک استراتژی رشد جدید، پایدار و جامع برای تقویت اقتصاد، بهبود سلامت مردم و کیفیت‌زندگی، مراقبت از طبیعت، بهبود سیستم‌های مواد غذایی و کشاورزی و نیاز جهانی را برای یک سیستم‌ غذایی سالم و انعطاف‌پذیر، بیشتر آشکار می‌کند (پلیترو، ترکیلماز، کانبای تورکیلماز و الیزاریو^۳، ۲۰۰۹؛ زانزی، واگلیا، اسپیگارولو و بوچی^۴، ۲۰۲۱). از طرف دیگر، سیستم‌های غذایی شهری نشان می‌دهند که این پتانسیل را دارند که نه تنها در بهبودی از کووید-۱۹، بلکه در تاب‌آوری جوامع در برابر چالش‌های زیست‌محیطی، بهداشتی یا اقتصادی آینده نقش اساسی ایفا کنند و با گذار کشاورزی-اکولوژیکی و جهت دهی مجدد سیستم‌های غذایی فعلی به سمت آینده ای پایدار گام بردارند. امروزه در بسیاری از جوامع شهری و شوراهای محلی، غذا در نهایت به عنوان یک «ضرورت اساسی برای زندگی» شناخته شد که برای مدت طولانی به عنوان کانون توجه جدی برنامه‌ریزی حرفه ای نبود. از اینرو فوریت‌های زیست‌محیطی و همچنین بحران‌های غیرمنتظره، مانند همه‌گیری کووید-۱۹، ما را از ضرورت انطباق طراحی- شهری و برنامه‌ریزی کشاورزی و سیستم‌های غذایی شهری و حاشیه‌شهری به منظور ایجاد مکان‌های قابل زندگی، تاب‌آور و عادلانه آگاه می‌سازد (اسپیچ، شیمپچوفسکی و فاکس کامپر^۵، ۲۰۲۱). چنانچه در گزارش هیئت^۶ (۲۰۱۲)، استدلال می‌شود که برای دستیابی به محیط زیست و اقتصادی تاب‌آور، تنوع زیستی باید در مناطق شهری احیا شود. با توجه به تغییرات اقلیمی، گسترش شهرنشینی، افزایش جمعیت و محدودیت‌های زراعی و تأثیر آن‌ها بر امنیت غذایی سبب شد سازمان‌های بین‌المللی چون فائو در برنامه‌های خود پیش‌بینی کنند که در دهه‌های آتی برای تأمین امنیت غذایی ۴۰ درصد از غذای دنیا باید در شهرها تولید شود (کرمی و صلاحی اصفهانی، ۱۳۹۹). حفظ امنیت غذایی شهری یکی از بزرگترین چالش‌های قرن است که موجب اتخاذ رویکرد کشاورزی و توجه به زیرساخت‌های سبز شهری شده است. در این شیوه از طراحی، منظر نه تنها برای تولید مواد غذایی، بلکه برای گذراندن اوقات فراغت و حفاظت از طبیعت نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. منظر کشاورزی شهری می‌تواند در شکل‌ها و مقیاس‌های مختلف طراحی شود تا طیف متنوعی از مزایا برای شهروندان فراهم گردد. منظر خوراکی می‌تواند در مقیاس یک شهر و یا در مقیاسی کوچکتر در داخل شهر طراحی شود (خلیل‌نژاد و گلچین، ۱۴۰۰). از این رو زیرساخت سبز، عنصر مهمی در سیاست‌های برنامه‌ریزی در تمام سطوح و یکی از ابزارهای اولیه برای دستیابی به استراتژی تنوع زیستی است و منظر شهری مولد که نمونه‌ای از سیرکولاسیتی است می‌تواند تحقق این موضوع را به همراه داشته باشد (اسپیچ و همکاران، ۲۰۲۱).

¹ Specht, Weith, Swoboda & Siebert, 2016

² Covid-19

³ Pellitero, Türkyılmaz, Canbay Türkyılmaz & Eliziario, 2009

⁴ Zanzi, Vaglia, Spigarolo & Bocchi, 2021

⁵ Specht, Schimichowski & Fox-Kämper, 2021

⁶ UN Habitat

همچنین با توجه به اینکه پایداری یک شهر متضمن انسجام بین مدرن سازی و سیستم غذایی پایدار است. ایجاد یک استراتژی شهری با تأمین غذا در شهرها و ادغام جامعه و کشاورزی شهری برای بهبود سلامت و شیوه زندگی پایدار شهری ضروری است. همچنین با توجه به پتانسیلها و عملکردهای چندگانه کشاورزی شهری، منظر مولد امکان بهره گیری از فرصت های سرمایه گذاری و توسعه اقتصاد اکولوژیک محور را با احیا و تقویت اراضی کشاورزی فراهم میکند (انزیمانده^۱، ۲۰۱۳). چنانچه ارتقای کارآفرینی - اجتماعی برای ایجاد کسب و کار اجتماعی با کارکردهای چندگانه کشاورزی شهری می تواند یک سیاست مکمل و موثر در جهت توسعه شهری پایدار باشد (کیمی نامی، فروزاوا و کیمی نامی^۲، ۲۰۲۰). از اینرو کشاورزی شهری به طور فزاینده ای از سوی سیاستگذاران و برنامه ریزان، کارآفرینان و ذینفعان محلی و جهانی به لحاظ مدل های کسب و کار جدید و کارآفرینانه نیز مورد توجه قرار گرفته است (حمیدی، یعقوبی و احدنژاد روشتی، ۱۴۰۰). چنانچه هدین در مقاله اش به بررسی مدل های کسب و کار کشاورزی - شهری در کشورهای در حال توسعه می پردازد (هدین^۳، ۲۰۱۵). یکی از مهمترین انگیزه های کشاورزان شهری در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران تأمین غذای با کیفیت و کسب درآمد پایدار با انگیزه های کارآفرینانه است. دلیل اینکه بسیاری از کارآفرینان کوچک و بزرگ، کشاورزی را به عنوان شغل خود انتخاب میکنند، به پایداری بازار تقاضای آن مربوط می شود از این نظر که مواد غذایی همواره حتی در شرایط رکود اقتصادی یک کالای مصرفی با تقاضای مستمر است (شرقی، مهدی نژاد و مولایی، ۱۳۹۵). به همین منظور استراتژی های طراحی برای کشاورزی شهری با ایجاد یک چهارچوب استراتژیک طراحی شهری می تواند برای ایجاد مناظر شهری مولد مورد استفاده قرار گیرد که تنوع زیستی - اکولوژیکی و پایداری اقتصادی و اجتماعی را در محیط های شهری بدون توجه به مقیاس، نوع و موقعیت چشم انداز ترویج می دهد (ریدوان، سیناترا و ناتالیوان^۴، ۲۰۱۷). شواهد فزاینده ای وجود دارد که نشان می دهد کشاورزی شهری می تواند تاب آوری شهر را از طریق چندین مکانیسم افزایش دهد، اما نه تنها، از طریق افزایش تاب آوری سیستم های غذایی بلکه مقامات شهری باید کشاورزی را به عنوان کاربری مهم زمین شهری به رسمیت بشناسند و چهارچوب های سیاسی مناسبی را برای کشاورزی شهری تدوین کنند (گولیز و ادمونسون^۵، ۲۰۲۱). این در حالی است که نقش بی بدیل کشاورزی شهری به عنوان یک استراتژی ارزشمند برای مقابله با تهدیدات نادیده گرفته شده است. (خلیل نژاد، فرزین و ظهوریان، ۱۴۰۰). از اینرو با توجه به پتانسیل مناظر شهری مولدیکپارچه^۶ که شامل زیرساخت ها و روش های تغذیه برای جمعیت، از رشد تا فرآوری، توزیع تا مصرف و در نهایت، بازیافت تا رشد است، استفاده از این رویکرد به عنوان یک استراتژی منسجم برای پیوند دادن چشم اندازهای مولد، در جهت ایجاد زیرساخت های شهری پایدار جدید و حمایت از تعریف مجدد استفاده از فضای باز شهری، ضروری به نظر می رسد. CPULs با ادغام سیستم غذایی در سیستم اقتصادی و اکولوژیکی شهری کشاورزی در شهرها را از کشاورزی روستایی متمایز می کند (اسکار و همکاران^۷، ۲۰۲۰). همچنین CPULs با دیگر فضاهای باز سبز ارتباط برقرار می کنند تا یک شبکه پیوسته از فضاهای عمومی برای اهداف متعدد ایجاد شود. تداوم مناظر شهری مولدیکپارچه یک ویژگی مهم است زیرا با تبدیل شدن به یک کریدور طبیعی زیستی و همچنین ایجاد گذرگاهی دلپذیر برای ساکنان شهری، تأثیر مثبت زیست محیطی آن را افزایش می دهد. از آنجاکه بخش ها و نواحی مختلف شهر را در برمی گیرد و به هم متصل می کند، این ظرفیت را دارد که مجموعه ای بسیار متنوع از ذینفعان را با طیف وسیعی از نیازها و خواسته ها متصل کند (ریچ، ویلجوئن و ریچ^۸، ۲۰۱۵). CPULs در بسیاری از مناطق شهری در سراسر جهان به طور فزاینده ای متداول شده و در پاسخ به نگرانی های اجتماعی و اقتصادی به کار گرفته می شود. همچنین کشاورزی شهری در حال حاضر به عنوان جنبش و گونه ای از کاربری زمین شناخته می شود. در اروپا ایجاد سیستم های غذایی پایدار به اندازه چالش های اقتصاد، بهداشت عمومی و حمل و نقل از مهم ترین چالش های قرن ۲۱ در مواجهه با افزایش جمعیت جهان است. از آنجاکه ویژگی چندمنظوره ای غذا ابزار مناسبی برای طراحی مکان های پایدار است برای حل این مسئله مفهوم شهر CPULs را توسعه داده اند (وان دروالک و ویلجوئن^۹، ۲۰۱۴). منظر شهری مولدیکپارچه به دنبال ارائه یک رویکرد

¹ Nzimande, 2013

² Kiminami, Furuzawa & Kiminami, 2020

³ Hedin, 2015

⁴ Ridwan, Sinatra & Natalivan, 2017

⁵ Gulyas & Edmondson, 2021

⁶ CPULs (continuous productive urban landscapes)

⁷ Skar et al., 2020

⁸ Rich, Viljoen & Rich, 2015

⁹ Van der Valk & Viljoen, 2014

تازه در برنامه‌ریزی شهری کنونی است و ایده‌ی استفاده از غذا به‌عنوان یک اتصال‌دهنده مجدد برای طراحی فضاهای آینده را در برمی‌گیرد. با گنجاندن کشاورزی شهری در برنامه‌ریزی‌های آینده، شهرها می‌توانند محله‌های سالم‌تری را ارتقا دهند و راه‌حل‌های خلاقانه‌ای را برای نیازهای تولید غذا در آینده ارائه دهند (کوان^۱، ۲۰۲۱). از آنجا که کمیسیون اروپا به طور فعال در حال سرمایه‌گذاری در NBS به عنوان یک محرک در توسعه رویکردهای مبتنی بر خدمات اکوسیستم در سراسر اروپا و جهان است، کاربردهای NBS را به عنوان ابزاری سازگار برای تقویت ظرفیت مناظر و شهرها برای رویارویی با چالش‌های حیاتی محیطی، اقتصادی و اجتماعی امروزی برجسته می‌کند (لافورزا، چن، ون دن بوش و رندراپ^۲، ۲۰۱۸). در همین راستا مناظر شهری مولدیکپارچه به‌عنوان راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت NBS در قالب یک رویکرد برنامه‌ریزی که قبل از توسعه شهری، چشم‌انداز اکولوژیکی را در اولویت قرار می‌دهد، می‌تواند گزینه مناسبی برای توسعه شهرهای پایدارتر و مقاوم‌تر باشد (مینو و همکاران^۳، ۲۰۲۱) در زمانی که حرکت مناظر به سمت پایداری بیش از هر زمان دیگری مورد نیاز است؛ راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت با تأثیر بر شاخص‌های زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در پایدارمنظر، این پتانسیل را دارد که مناظر شهری را در ابعاد گوناگون پایدارتر کند (طایفی نصرآبادی، ۲۰۲۲).

در نتیجه اگر از منظر زیست‌محیطی به شهر نگریسته شود، شهر به دلیل عدم توازن بین نیاز و تامین منابع طبیعی، منبع مشکلات اکولوژیکی محسوب می‌شود. از آنجا که چالش‌هایی که شهرها در آینده با آن مواجه خواهند شد، به طور فزاینده‌ای پیچیده می‌شوند، بنابراین درک مراحل توسعه به منظور پیش‌بینی فرایندهای آن در برنامه‌ریزی شهری ضروری خواهد بود. مطالعات علوم محیطی نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی شهری باید با برنامه‌ریزی زیست محیطی ادغام شود تا توسعه شهر را در مسیر پایداری هدایت نماید (پوترا، انیسا، ال شرا، سایا و کاتری^۴، ۲۰۲۲). در همین راستا، مسئله این پژوهش با طرح این سؤال اصلی مطرح شد که چگونه مناظر شهری مولدیکپارچه می‌تواند با ارائه چهارچوب مفهومی در راستای توسعه شهری پایدار و تاب‌آور گام بردارد؟ در خصوص پرداختن به موضوع فوق، واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولدیکپارچه، در جهت شناسایی ظرفیت‌های آن ضروری به نظر می‌رسد، از این‌سو مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه در ادبیات منظر مورد واکاوی قرار می‌گیرد و مفاهیم موجود از این حیث که بر چه ابعادی و مؤلفه‌هایی از مناظر شهری مولدیکپارچه اشاره دارند مورد بررسی قرار خواهند گرفت تا بتوان به چهارچوب نظری جامعی از CPULS به‌عنوان رویکرد جدیدی از توسعه شهری و راه‌حلی مبتنی بر طبیعت^۵ NBS رای تاب‌آوری شهری و توسعه پایدار شهرهای حال و آینده دست یافت.

مبانی نظری پژوهش

مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه

همان‌طور که قبل‌تر بیان شد مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه بر پایه توسعه نظریه‌های کشاورزی شهری شکل گرفت. مناظر-شهری مولدیکپارچه در قالب یک زیرساخت شهری سبز، کشاورزی شهری را در مقیاس‌ها و انواع مختلف با دیگر فضاهای سبز و باز شهری پیوند می‌دهد (ویلجوئن و بوئن^۶، ۲۰۰۵). CPULS استراتژی جدید طراحی شهری است که با رویکرد طبیعت‌گرایی به طرق مختلف برای شهرمولد خواهد بود (بوئن و ویلجوئن^۷، ۲۰۱۲). در تعریف تورکیلماز منظرمولد، استراتژی با هدف دستیابی به تعادل پایدار میان اقتصاد، جامعه، فرهنگ، محیط زیست و تأمین غذا بیان شده است (تورکیلماز، پلینترو، تورکیلماز و داسیلوا الیزاریو^۸، ۲۰۱۳). ویلجوئن مناظر شهری مولدیکپارچه را فرصتی برای ایجاد شهرهای عدالت‌محور، تاب‌آور، مطلوب و زیبا می‌داند و شیوه جدیدی را برای دسترسی فیزیکی و بصری به طبیعت پیشنهاد می‌دهد (ویلجوئن و بوئن، ۲۰۱۴). مناظر شهری مولدیکپارچه با تأکید بر کشاورزی شهری می‌تواند به تأمین سیستم‌های غذایی پایدار و تاب‌آور کمک کند، درحالی‌که به کیفیت فضایی قلمرو شهری نیز

¹ Kwan, 2021

² Laforteza, Chen, Van Den Bosch, Randrup, 2018

³ Mino et al., 2021

⁴ Putra, Anisa, El Sherra, Syah & Catri, 2022

⁵ Nature-Based Solutions

⁶ Viljoen & Bohn, 2005

⁷ Bohn & Viljoen, 2012

⁸ Türkylmaz, Pellitero, Türkylmaz & Da Silva Eliziario, 2013

می‌افزاید. محور اصلی این مفهوم ایجاد شبکه‌های فضایی سبز و باز شهری است که چشم‌انداز منسجم و چندمنظوره‌ای را مبتنی بر تولید ایجاد می‌کند (بوهن و ویلجوتن، ۲۰۱۶).

درواقع CPULs ترکیب منسجم و برنامه‌ریزی شده‌ای از فضاهای باز شهری متصل به هم را تعریف می‌کند که شامل نواحی برای کشاورزی شهری و مناظر اکولوژیکی تولیدی است (خلیل نژاد و همکاران، ۱۴۰۰). در بیانی دیگر لتریو منظر شهری مولد را راهکاری برای تولید نوع جدیدی از فضای سبز و باز عمومی میداند که می‌تواند به‌عنوان زیرساخت‌های اجتماعی نیز برای جامعه مفید واقع گردد (لتریو^۱، ۲۰۲۱). چن در تعریف خود منظر شهری مولد را به‌عنوان مدلی برای شهرهای آینده نام می‌برد که کشاورزی شهری را با سایر لایه‌های منظر شهری مرتبط می‌کند (چن^۲، ۲۰۲۱). علاوه بر این، مناظر شهری مولد به‌عنوان ابزاری برای دگرگونی مثبت بخش کشاورزی و در عین حال ارتقای انسجام اجتماعی، امنیت غذایی، و مزایای زیست‌محیطی و اقتصادی گسترده‌تر مطرح شده‌اند. منظر مولد به‌عنوان یک سیستم غذایی کارآمد هم پایدار و هم انعطاف‌پذیر است و با اتصال مقیاس‌های مختلف قلمرو از منطقه‌ای به محلی، تمرکز بر منابع محلی، و ایجاد یک سیستم منقطع و سازگار به مناظر شهری مولد اجازه می‌دهد تا شرایط محیطی، اجتماعی یا فرهنگی را تنظیم کند و حقوق افراد را نیز به همان اندازه تضمین کند (لمس و بریسوتو^۳، ۲۰۲۲). درواقع مناظر شهری مولد شامل ویژگی‌های بالقوه یک رویکرد کشاورزی شهری برای کشف پارادایم‌ها و چارچوب‌های جدید برای برنامه‌ریزی و طراحی مناظر شهری آینده است (کلش^۴، ۲۰۱۸). مناظر مولد یکپارچه به‌عنوان گونه‌شناسی جدیدی از منظر با نگاهی جامع و اکولوژیکی، منظر را به‌عنوان ساختاری یکپارچه در نظر می‌گیرد که با ادغام کشاورزی شهری در فضاهای سبز و باز عمومی با تأکید بر تولید محلی به‌عنوان فرصتی فراموش‌شده ضمن تعریف لایه جدیدی از منظر شهری، سبک جدیدی از زندگی و سازمان‌دهی فضایی، مبتنی بر تولید را که از نظر اجتماعی، فراگیر و از نظر محیطی پایدار است پیشنهاد می‌دهد.

ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه

شناسایی پتانسیل‌های مناظر شهری مولد یکپارچه از طریق واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های CPULs به ارائه چهارچوب مفهومی مناظر شهری مولد کمک کرده و با ایجاد فرصتی عادلانه و فراگیر زمینه را به‌منظور پیاده‌سازی این مفهوم به‌عنوان استراتژی توسعه پایدار در جهت ایجاد و افزایش تاب‌آوری شهرهای معاصر فراهم می‌کند.

از دیدگاه بوهن و ویلجوتن مناظر شهری مولد یکپارچه دارای ابعاد اجتماعی، زیست‌محیطی، اقتصادی و فضایی بسیاری است که ضمن تغییر در تجربه شهری به تاب‌آوری شهرها نیز کمک می‌نماید و با ایجاد یک زیرساخت شهری پایدار با اثراتی چون کاهش جزیره گرمایی، بهبود بصری، بهداشت عمومی و مزایای آموزشی، بهره اجتماعی، توانمندسازی جامعه، بهبود محیط زیست و پویایی تجاری در جهت توسعه پایدار شهری گام برمی‌دارد (بوهن و ویلجوتن، ۲۰۱۲). کلش نیز ابعاد زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را برای مناظر شهری مولد یکپارچه در نظر می‌گیرد و خودکفایی، تنوع ساختاری و عملکردی، ارتقای کیفیت زندگی، کاهش مصرف انرژی، بهبود دسترسی غذایی، انعطاف‌پذیری زیست‌محیطی و اجتماعی تداوم اکولوژیکی و تنوع زیستی را از مؤلفه‌های آن می‌داند (کلش، ۲۰۱۸). آکیول معتقد است مناظر شهری مولد یکپارچه ضمن تأکید بر ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در توانایی جذب تهدیدها و کمک به تاب‌آوری شهری بسیار تأثیرگذار است و کاهش فقر شهری، بهبود امنیت غذایی ایجاد فرصت‌های شغلی و تفریحی، بهبود سلامت، ارتقای تعامل اجتماعی از طریق تجربه شهری، حفظ منابع محیطی و درنهایت ارتقای کیفیت زندگی را از مزایای آن می‌داند (آکیول و تونچای^۵، ۲۰۱۳). سوسا و باتیستا ابعاد زیبایی‌شناختی، اجتماعی، اکولوژیکی، اقتصادی و فرهنگی را برای منظر شهری مولد یکپارچه متصورند و بر مؤلفه‌هایی چون حفاظت، تولید، اوقات فراغت، ایمنی غذایی و بهداشت و توسعه محلی تأکید دارند (سوسا و باتیستا^۶، ۲۰۱۳). اتول مناظر شهری یکپارچه را دربردارنده ابعاد اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی می‌داند که بر بهبود سلامت جسمی و روانی، کیفیت زندگی، فرصت‌های شغلی و هویت بصری تأثیرگذارند

¹ Letterio, 2021

² Chen, 2021

³ Lemes de Oliveira & Brisotto, 2022

⁴ Kleszcz, 2018

⁵ Akyol & Tunçay, 2013

⁶ Sousa & Batista, 2013

(آتول و تیلگام^۱، ۲۰۱۹). تیمپ مناظر شهری مولد یکپارچه را دارای ارزش‌های تولیدی، زیست‌محیطی و اجتماعی اقتصادی و زیبایی‌شناختی، فرهنگی با تأکید بر اوقات فراغت، مکان سازی و هویت‌سازی می‌داند (تیمپ^۲، ۲۰۱۴). دلاکال در مطالعاتش بیان می‌دارد منظر مولد غیر از مزایای اقتصادی برای تولیدکنندگان، مزایای اجتماعی گسترده‌تری داشته و از طریق ارتقای آگاهی عمومی محیط‌زیست را نیز بهبود می‌بخشد (دلاکال^۳، ۲۰۱۸). در پژوهشی دیگر به ابعاد زیبایی‌شناسانه، اوقات فراغت و توسعه گردشگری به کمک منظر مولد اشاره شده است (رمندانی، بودیارتی و ماکالو^۴، ۲۰۲۰). تورکیلماز و همکارانش در مطالعه‌ای که در خصوص مناظر مولد انجام دادند مناظر مولد را ایجاد تعادل پایدار بین اقتصاد، جامعه، فرهنگ، محیط زیست و تولید غذا تعریف می‌نمایند و آن را بر مؤلفه‌های، صنعتی، تجاری یا گردشگری فرصت‌های شغلی جلوگیری از نابرابری، فقر و مهاجرت و پایداری مبتنی بر اقتصاد محلی برای بقای اقتصادی شهرها مؤثر می‌دانند (تورکیلماز و همکاران، ۲۰۱۳). یاسین و ابوی در مقاله خود به بهره‌وری منظر در سه بعد الف - بهره‌وری اجتماعی و فرهنگی: ارتقا کیفیت زندگی، فراهم آوردن فضاهایی برای تأمل، گردهمایی فرهنگی و نمایش های اجتماعی، فعالیت‌های آموزشی، سرگرمی و خرید که شامل (بازارهای محلی کشاورزان، کافه‌ها، رستوران‌ها، کارگاه‌های آموزشی جوانان، نصب موقت صفحه نمایش های بزرگ در فضاهای اصلی) ب - بهره‌وری محیطی: کاهش انتشار کربن، بهبود تنوع زیستی، بهبود کیفیت هوا و رطوبت و فیلتر کردن سروصدا، ج - بهره‌وری اقتصادی: به تولیدات کشاورزی محلی اشاره داشتند (یاسین و ابوی^۵، ۲۰۱۷). در مقاله دیگری که توسط محمدی و همکارانش در خصوص کاربری اصول کشاورزی شهری صورت گرفت تاثیر گذارترین بعد کشاورزی شهری را بعد اقتصادی و محیطی دانست که با استفاده مفید از فضاهای باز شهری میتواند به ایجاد درآمد و اشتغال در حوزه شهری دست یابد (محمدی و ابراهیمی‌نیا، ۱۳۹۸). بوهن و ویلجوئن در یکی از مطالعات اخیر خود به نقش منظر شهری مولد در سازگاری و کاهش تغییرات آب و هوایی، تنوع زیستی و کیفیت زندگی شهری و ایجاد زیرساختی- اکولوژیک پرداختند (ویلجوئن و بوهن، ۲۰۲۰). در مقاله دیگری بریتز به ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی منظر مولد اشاره کرده است (بریتز و برید^۶، ۲۰۱۳). در پژوهشی که توسط بوهن و ویلجوئن انجام شد آن‌ها بر این باورند که منظر شهری مولد قادر به ترکیب اهداف پیچیده فرهنگی، زیست‌محیطی و فضایی و عملکردی است که با تقویت سیستم اقتصادی و زیست‌محیطی با رویکرد محرک و متمرکز بر اکولوژی و زیرساخت، ضمن دستیابی به سیستم غذایی عادلانه و پایدار به ایجاد شغل ارتقای کیفیت زندگی، دسترسی بصری، تغییر رفتار اجتماعی، مشارکت، آموزش، توسعه و تنوع سیستم غذایی مزایای اجتماعی، بهداشت عمومی و تغییر در فرایند بازیافت شهری با کاهش ردپای اکولوژیک به تاب‌آوری و خودکفایی شهرها کمک می‌کند (بوهن و ویلجوئن، ۲۰۱۷). چو تحقق منظر شهری مولد را موجب گسترش ظرفیت اکولوژیکی، تولید مواد غذایی و تأمین سیستم غذایی شهری میدانند که از طریق بهره‌وری منظر و تغییر در نحوه استفاده سنتی منظر، مزیت‌های زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی بسیاری برای شهرها و حومه به دنبال خواهد داشت (چو و بوهن^۷، ۲۰۱۹). اولا منظر مولد را سیستم یکپارچه ساز با محیط زیست شهری، سیستم غذایی، نظام‌های فرهنگی و اقتصادی می‌داند (اولا^۸، ۲۰۲۰). لتریو منظر شهری مولد را زیرساخت اجتماعی با هدف ارتقای هری در نظر می‌گیرد (لتریو، ۲۰۲۱). کلانتری و همکارانش منظر شهری مولد را به‌عنوان استراتژی می‌دانند که به ایجاد سیستم شهری پایدار کمک می‌نماید (کلانتری، نوچیانا، دارخانی و آسف^۹، ۲۰۲۰). همچنین یانگ منظر شهری مولد را در بازسازی متابولیسم شهری مؤثر می‌داند (یانگ، ژانگ و هوانگ^{۱۰}، ۲۰۲۰). ویلجوئن و بوهن منظر شهری مولد را منبعث از مفاهیم فیزیکی و اجتماعی و شامل سیستم‌های غذایی پایدارتر و تاب‌آور است که در عین حال می‌تواند به کیفیت فضایی، اجتماعی و اقتصادی قلمرو شهری بیفزاید.

¹ Athul & Thilagam, 2019

² timpe, 2014

³ De la Cal, 2018

⁴ Ramandhani, Budiarti & Makalew, 2020

⁵ Yaseen & Abbawi, 2017

⁶ Breetzke & Breed, 2013

⁷ Chu & Bohn, 2019

⁸ Ola, 2020

⁹ Kalantari, Nochiana, Darkhanian & Asif, 2020

¹⁰ Yang, Zhang & Huang, 2020

ویلجوئن مناظر شهری مولدیکپارچه را فرصتی برای ایجاد شهرهای عادلانه، مقاوم، مطلوب و زیبا می‌داند (ویلجوئن و بوئن، ۲۰۱۴). در مطالعه‌ای دیگر از منظر شهری مولد به‌عنوان زیرساخت اساسی و چندعملکردی زندگی شهری با مزایای بیشمار زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی روابط اجتماعی، فضایی و تعامل با اکوسیستم شهری، مرتبط با بافت و اقتصاد شهری نام می‌برند. منظر مولد با شیوه‌های ارتقاء کشاورزی شهری مبتنی بر ارتقاء توسعه محلی، ادغام اجتماعی، بهبود عادات غذایی، آموزش محیط زیست و بهبود کیفیت محیط شهری می‌تواند به ارتقاء شمول اجتماعی، ایجاد اشتغال و درآمد کمک کند، همچنین می‌تواند در ایجاد فضاهایی که سایر معاشرت‌ها را ایجاد می‌کند، در ارزش‌گذاری شیوه‌ها و آداب‌ورسوم یک مکان مشخص، در دسترسی به غذای تازه و ارزان و ایجاد فضاهای تولیدی از منظر اقتصادی (از طریق تولید غذا)، از منظر اجتماعی-فرهنگی (ایجاد کیفیت بهتر از زندگی) و از منظر زیست‌محیطی (کاهش انتشار دی‌اکسید کربن، افزایش تنوع زیستی و بهبود کیفیت هوا و شرایط اقلیمی) تاثیرگذار باشد. رشد مواد غذایی برای مردم، کاهش هزینه‌های توزیع و ذخیره‌سازی تولید و همچنین زیرساخت سبز که به‌نوبه خود خدمات مختلف اکوسیستم را به شهر ارائه می‌دهد از دیگر مزایای مناظر شهری مولدیکپارچه است. در واقع مناظر شهری مولد از طریق کشاورزی-شهری با حفاظت از تنوع زیستی، انعطاف‌پذیری محیطی و شهری، بهبود کیفیت آب و غیره می‌تواند به عنوان یک عامل مهم در ارتقاء شهرهای مقاوم‌تر و فراگیرتر به شمار آید (مسکوینا، ۲۰۱۹).

در پژوهش دیگری مناظر شهری مولدیکپارچه را از منظر اقتصادی، جامعه‌شناختی و زیست‌محیطی مولد معرفی می‌کند؛ و از آنجا که مزایای زیادی را برای شهر ارائه می‌دهند به‌کارگیری آنها را در ایده‌ها و برنامه‌های مربوط به منظر شهری ضروری می‌داند. مناظر شهری مولد مکان‌هایی برای تفریح و اجتماعات‌اند که به طرق مختلف مولد خواهند بود آنها با ارائه فضای باز برای محصولات شهری و تولید غذاهای شهری و حومه نه تنها کیفیت فضایی جدید قابل توجهی را به شهر می‌افزاید، بلکه چشم‌اندازهای اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی را نیز به شهر اضافه می‌کند. تولید غذا در مکانی که شهروند در آن است، یا مصرف غذا در مکانی که به‌تازگی در آن کشت شده است، تعادل سالم و پایداری بین تولید و مصرف برقرار و کاهش انرژی را ایجاد می‌کند CPULS ها تنها بر انرژی تمرکز نخواهند کرد. CPULS مناطق سازگار با محیط زیست هستند که نه تنها به غذاهای محلی بلکه به موضوعاتی مانند کاهش گازهای گلخانه‌ای، بهبود کیفیت و رطوبت هوا، تصفیه سروصدا و تنوع زیستی مربوط می‌شوند. علاوه بر این، آنها از لحاظ اجتماعی مولد خواهند بود: ایده آنها شامل، فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تفریحی، تغییر الگوی مصرف و نگرانی‌های مربوط به تغذیه و سلامتی خواهد بود. سرانجام، آنها فضاهایی مولد اقتصادی خواهند بود که باعث کاهش مشکلات اقتصادی و اجتماعی می‌شود (هارالاموس^۲، ۲۰۱۷). گلیاز در مقاله‌ای به مزایای مناظر شهری مولد اشاره کرده و افزایش امنیت غذایی و بهداشت عمومی، ایجاد سرمایه اجتماعی و ارتقاء اقتصاد دایره‌ای را از مزایای این استراتژی می‌داند که به افزایش تاب‌آوری شهرها سلامت و رفاه جامعه منجر خواهد شد (گولیز و ادمونسون، ۲۰۲۱). امین مناظر شهری مولد را ادغام بین ابعاد زیست‌محیطی، فرهنگی-اجتماعی و فضایی می‌داند و بهره‌وری، پایداری اقتصادی و تفکر اکولوژیکی و برابری اجتماعی و اقتصادی را از نتایج این رویکرد بیان می‌کند که به ایجاد مکان‌هایی برای تفکر، گردهمایی تفریحی و فرهنگی ضمن ارتقای مشارکت با تأکید بر آموزش و آگاهی بخشی به تنوع زیستی و مدیریت پسماند با تغییر در متابولیسم شهری کمک خواهد کرد (امین^۳، ۲۰۱۰) پلینترو منظر شهری مولد را استراتژی بیان می‌کند که به سیستم شهری خود پایدار، مشارکت اجتماعی، محیط زیست دایره‌ای کمک نموده و بر اساس تجربه فیزیکی تعامل اجتماعی و زیست‌محیطی را ارتقا بخشیده و با تسهیل اجتماعی و فرهنگی و ایجاد عادات جدید بر اساس آگاهی زیست‌محیطی و سازمان‌دهی اجتماعی به پایداری شهرها منتج می‌گردد (پلینترو و همکاران، ۲۰۰۹). کارنو منظر شهری مولد را دارای ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی می‌داند که با ایجاد فرصت عادلانه و فراگیر با کمک به مشارکت و پویایی اجتماعی و افزایش احساس تعلق به سمت تاب‌آوری شهرها گام برمی‌دارد (کارنو و ما^۴، ۲۰۱۹). ریدوان منظر شهری مولد را عامل تنوع زیستی اکولوژیکی و پایداری اجتماعی در محیط‌های شهری می‌داند که امنیت غذایی، تنوع زیستی، ارتقای سطح آموزش و آگاهی به مکان‌سازی و تاب‌آوری اجتماعی کمک نموده و بر بازارهای محلی و فراگیری شهرها تأثیر می‌گذارد (ریدوان و همکاران، ۲۰۱۷). از نگاه

1 Mesquita, 2019

2 Charalambous, 2017

3 Amin, 2010

4 Carreno & Ma, 2019

روسو منظر شهری مولدیکپارچه با تأکید بر اصول پایداری از طریق تأمین امنیت غذایی، انعطاف‌پذیری و شمول اجتماعی، توزیع و مصرف مواد غذایی، تعامل ساکنان، ایجاد فعالیت‌های تفریحی و تجاری، زیستگاه‌های طبیعی، راهروهای اکولوژیکی و مسیرهای گردش برای وسایل نقلیه غیر باری از نظر زیست‌محیطی ایمن، از نظر اقتصادی مولد و از نظر اجتماعی فراگیر خواهد بود (روسو و سیرلا^۱، ۲۰۱۹). اسکار در مطالعه‌ای که در خصوص منظر مولد انجام داد منظر مولد را استراتژی با تأکید بر مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی بیان می‌دارد که با ادغام سیستم اقتصادی و اکولوژیکی شهر با بازسازی متابولیسم شهری ضمن تفریح و آموزش، تنوع زیستی، امنیت غذایی، مشارکت، اشتغال، بهبود آموزش و سلامت و توسعه کارآفرینی با اصلاح فعالیت‌های کشاورزی، از طریق حمل‌ونقل، پردازش، ذخیره‌سازی، توزیع و مصرف تا مدیریت زباله‌های ارگانیک و دفع مجدد به استفاده مولد است که سیستم‌های غذایی پایدارتر و تاب‌آور ایجاد می‌کند (اسکار و همکاران، ۲۰۲۰). اسپچ بر این عقیده است که منظر شهری مولد در زندگی اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و متابولیسم شهر ادغام شده است و ضمن چندمنظوره بودن به تقویت-همبستگی اجتماعی، تفریح و آموزش، مطالبات اجتماعی، کیفیت زندگی در فضاهای شهری کمک کرده و با ایجاد فعالیت‌های فراغتی برای افزایش سلامت جسمی و روحی موجب ارتقاء سلامت عمومی و رفاه اجتماعی می‌شود. همچنین تغییر رفتار-مصرف‌کننده، تعریف مکان‌های جدید، تعاملات بیشتر، تغییرات آب و هوایی، بازسازی متابولیسم، تولید غذای محلی، کاهش فاصله‌های حمل‌ونقل و کاهش مصرف انرژی، کارآفرینی اجتماعی، فرصت‌شغلی غذا، امنیت غذایی، از دیگر مزایای منظر مولد است. همچنین ارزش افزوده برای منطقه کاهش بار مالی بر شهرها؛ منافع اقتصادی با افزایش ارزش افزوده منطقه‌ای ایجاد می‌کند. منافع اجتماعی از طریق یکپارچگی و ایجاد حس اجتماع به دست می‌آید. اثرات سلامتی ناشی از ورزش، تغذیه و تفریح است؛ و مزایای زیست‌محیطی با بهبود آب‌وهوای شهری، مفهوم چندمنظوره بودن که شامل مزایای اجتماعی و زیست‌محیطی است دستیابی به محیط زیست و اقتصادی تاب‌آوری؛ تنوع‌زیستی در مناطق شهری نرخ بالای مشارکت و زیرساخت سبز با تأکید بر اصول شهر مدور از دیگر مزایای این مفهوم است (اسپچ و همکاران، ۲۰۲۱). ریچ منظر مولد را شبکه پیوسته فضای عمومی با قابلیت تولید غذا، اوقات فراغت و گردش مردم بر اساسی شبکه‌های کشاورزی شهری و متشکل از زیستگاه‌های طبیعی، راهروهای اکولوژیکی و مسیرهای گردش برای تردد غیر خودروبی می‌داند (ریچ و همکاران، ۲۰۱۵). مینو منظر شهری مولد را از دسته راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت NBS برای توسعه شهرهای پایدارتر و تاب‌آور برمی‌شمرد (مینو و همکاران، ۲۰۲۱). ویلجوتن و بوئن بیان می‌دارند منظر شهری مولد با استدلال قوی و متقابل اجتماعی، محیطی و اقتصادی مبنی بر تغییر اساسی در پیکربندی و برنامه‌ریزی فضای باز شهری در آرزوی فراگیر برای یافتن راه‌های خود پایدارتر زندگی است و بر آن است تا کیفیت زندگی شهری را غنی کرده و در عین حال، تأثیرات زیست‌محیطی منفی سیستم‌های غذایی شهری فعلی را کاهش دهد تا به سیستم‌های غذایی پایدار و تاب‌آور دست یابد. تجلی فیزیکی CPULs چشم‌انداز شهری را به‌طور اساسی تغییر می‌دهد و به همان اندازه تغییرات اساسی در نحوه تجربه، ارزش‌گذاری و تعامل جوامع و افراد تأثیر دارد. غذا، اوقات فراغت، جابجایی و تجارت مشترک مردم، زیستگاه‌های طبیعی، مسیرهای گردش غیر موتوری و راهروهای اکولوژیکی از ویژگی‌های CPULs است که شبکه فضاهای باز موجود شهری را به هم متصل می‌کند و در برخی موارد، مصارف فعلی آنها را اصلاح می‌کند (بوئن و ویلجوتن، ۲۰۱۶). در مقاله‌ای چهار ویژگی فیزیکی، اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی را از ابعاد منظر مولد دانسته و اعتقاد دارد منظر مولد به اشتغال و تغذیه، ترویج غرور محله‌ای و حفظ منابع طبیعی کمک کرده و راهی برای ایجاد شهرهای پایدار است (قیمیر^۲، ۲۰۰۸). اسکارف و همکاران در مقاله خود CPULs را کاتالیزوری در گذار به سمت یک شهر پایدار می‌دانند که هویت، مشارکت، خودسازمان‌دهی و تاب‌آوری اجتماعی را تقویت می‌کند (اسکارف، واپتل، ردی و ساومل^۳، ۲۰۱۹).

اسپچ در مقاله دیگری منظر مولد را ارائه‌دهنده خدمات اجتماعی و محیط زیستی می‌داند که از ضمن حمایت از اقتصاد محلی بر مسائل مربوط به «کارآفرینی» و «بهره‌وری زراعی» و تولید تأکید دارد. (اسپچ و همکاران، ۲۰۱۶). کاستیلو در رساله‌ای که با موضوع مناظر شهری مولدیکپارچه انجام داده معتقد است سیستم CPULs به‌گونه‌ای راه‌اندازی می‌شود که با تأکید بر تولید و تداوم منظر شهری و ایجاد فضاهای باز بالقوه موجب افزایش فعالیت‌های اجتماعی، تسهیل زیرساخت‌های کشاورزی در یک ساختار بسیار سازگار با هدف ایجاد هویت اجتماعی و افزایش انسجام اجتماعی، پویایی، بهبود کیفیت زندگی، گذران اوقات فراغت، تعامل

¹ Russo & Cirella, 2019

² Ghimire, 2008

³ Scharf, Wachtel, Reddy & Säumel, 2019

اجتماعی، بازآفرینی و فضا سازی با معیارهای فضایی از جنبه‌هایی مانند احساس باز بودن که با «اندازه فضا» ارتباط دارد، ارتباطی که به جریان‌های مداوم بین فضاها و همچنین تداوم حرکت با تحریک بصری همراه است، این فضاها می‌توانند مکان‌هایی برای تفریح، آموزش، مبادله کالا و تجمعات اجتماعی باشند (کاستیلو نارانجو^۱، ۲۰۱۳). منظر مولد با ابعاد اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و زیست‌محیطی رفتارهای ضد اجتماعی را کاهش داده و امکانات شهری را فراهم کند و با توسعه فضای سبز در قالب زیرساخت پایدار به خودکفایی و پایداری جامعه کمک می‌نماید. مناظر شهری مولد با مسیرهای دوچرخه‌سواری و پیاده در شهر ضمن تأمین امنیت غذایی، مشارکت اجتماعی، مکان سازی، کیفیت زندگی و تنوع زیستی ارائه مراقبت‌های بهداشتی غذا، پتانسیل بهبود امنیت غذایی، ایجاد جوامع مقاوم، ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش تنوع محیطی، ایجاد پایداری مالی برای افراد و جوامع را به همراه دارد (کوان، ۲۰۲۱). در رساله دکتری که توسط ناروز تهیه شده مناظر مولد شهری با ایجاد تنوع زیستی، تعاملات اجتماعی، رفاه عمومی، ارتقای بهداشت، ضمن ترویج پایداری و منظر باز شهری از نظر اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی مولد بوده و با افزایش امنیت غذایی، فرصت‌های اقتصادی به تقویت خوداتکایی در شهرها کمک می‌کند (ناروز^۲، ۲۰۱۲).

لانگ میر بیان می‌دارد، منظر شهری مولد مسائلی چون آسیب‌پذیری‌های اجتماعی و زیست‌محیطی و نابرابری‌ها، کمبود مواد غذایی در برابر سناریوهای مختلف تغییر جهانی، از جمله تغییرات اقلیمی یا رویدادهای پاندمی مانند کووید-۱۹ را مورد توجه قرار داده و با توجه به مدیریت بازیافت در شهرها، عواید چندمنظوره کشاورزی، ارائه مواد غذایی، مزایای اجتماعی، تفریحی، ارتقای فرهنگ زندگی و تنوع زیستی تمرکز می‌کنند و این‌گونه استدلال می‌کنند که منظر شهری مولد با کاهش آسیب‌پذیری‌های شهری، متابولیسم شهری را اصلاح کرده و با برقراری انسجام اجتماعی، بهبود محیط زیست، امنیت غذایی و ظرفیت‌های انطباق غذایی در شهرها در زمان بحران متمرکز خواهد بود (لانگ میر، مادرید-لوپز، بلتران و مندز^۳، ۲۰۲۱).

زانزی و همکارانش منظر شهری مولد را موجب بهبود بافت‌های اجتماعی و اقتصادی و توسعه فرصت‌های شغلی جدید، انعطاف‌پذیری اقتصادی، یکپارچگی محیطی و رفاه اجتماعی می‌داند که با مسائل اجتماعی و کارآفرینی همراه است که منجر به ارتقای جنبه‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی شده و مسیری برای پایداری شهرها می‌باشد (زانزی و همکاران، ۲۰۲۱). کینگزلی منظر شهری مولد را به‌عنوان یک راه‌حل مبتنی بر طبیعت (NBS) می‌شناسد که دارای ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی است و اثرات شدید تغییرات آب و هوایی را کاهش دهد و در عین حال مزایای متعددی مانند بهبود رفاه، ارتباطات مردم و طبیعت، کشاورزی شهری و خدمات اکوسیستم و بهبود امنیت غذایی، رفاه و انسجام اجتماعی را افزایش داده و موجب تاب‌آوری شهرها خواهد شد (کینگزلی و همکاران^۴، ۲۰۲۱). کترر بیان می‌دارد منظر شهری مولد ضمن همزیستی در فضای عمومی به داشتن شهرهای مقاوم‌تری از نظر اجتماعی و زیست‌محیطی کمک می‌کند (کترر^۵، ۲۰۲۱).

بوهن و ویلجوئن معتقدند CPU City یک چشم‌انداز برای آینده شهری را با مناظر تعریف شده توسط کشاورزی شهری در شهرهای موجود و در حال ظهور با هدف افزایش کیفیت زندگی، پایداری و انعطاف‌پذیری توصیف می‌کند. آنها معتقدند CPU City می‌تواند به سیستم‌های غذایی پایدار شهری کمک کند. اگرچه هنوز امکان‌سنجی اقتصادی آنها به‌طور مناسب ارزیابی نشده است اما مزایای اجتماعی قابل توجه و عملکرد کلی محیط‌زیستی را تأیید می‌کنند (ویلجوئن و بوهن، ۲۰۱۲). جانسما منظر شهری مولد را به‌عنوان یک راه امیدوارکننده برای بهبود پایداری و انعطاف‌پذیری سیستم غذایی شهرها می‌داند (جانسما و ورتهایم-هک^۶، ۲۰۲۱). مناظر شهری مولد یکپارچه لایه‌های شهری هستند که با استفاده از فضای باز به هم متصل شده‌اند و به توسعه زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی کمک می‌کنند. ساروادی منظر شهری مولد را دارای ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی می‌داند که تولید غذا برای فروش، زیبایی، تنوع زیستی، بهبود اکوسیستم، ارتقای آموزش، تعامل اجتماعی و تفریح را به دنبال دارد (ایروان و ساروادی^۷، ۲۰۱۷). قاضی زادن بیان می‌کند مناظر شهری مولد ابعاد متفاوتی را به لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در برمی‌گیرند و دارای مزایای بسیاری از جمله تعامل با قلمرو عمومی، تسهیل پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، تأمین فضای سبز، دسترسی بصری

¹ Castillo Naranjo, 2013

² Narvaez, 2012

³ Langemeyer, Madrid-Lopez, Beltran & Mendez, 2021

⁴ Kingsley et al., 2021

⁵ Ketterer, 2021

⁶ Jansma & Wertheim-Heck, 2021

⁷ Irwan & Sarwadi, 2017

دلپذیر و تأکید بر کشاورزی که به ایجاد حس هویت و انسجام برای جوامع کمک می‌کنند و آنها را با یکدیگر مرتبط می‌سازند و سلامت شهر و محیط زیست را بهبود می‌بخشند (قاضی زادن^۱، ۲۰۲۱). جلنسکی منظرشهری مولد را کاتالیزوری برای اقتصاد می‌داند. و پیامدهای بهداشتی، ترویج فعالیت بدنی و تعامل اجتماعی و محافظت در برابر عوامل منفی محیطی و اجتماعی، مانند آلودگی و احساس ناامنی را از دیگر مزایای آن می‌شمرد. و معتقد است منظرشهری مولد به‌عنوان مفهوم و راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت برای بهبود کیفیت محیط زیست شهری و پرداختن به اهداف توسعه پایدار بیان شده است. همچنین مزایای اجتماعی قابل توجه و عملکرد کلی محیط زیستی منظر مولد که شامل تولید غذا، تولید انرژی پاک و مدیریت پایدار آب، تنوع کاربری زمین است می‌تواند پایداری اقتصادی و کیفیت زندگی را در مناطق متراکم شهرنشینی افزایش دهد و همچنین تداوم و کیفیت زیرساخت‌های سبز شهری را ارتقا بخشد (جلنسکی^۲، ۲۰۱۹)، چپ و همکاران انسجام اجتماعی ناشی از فعل‌وانفعالات اجتماعی فعالیت‌های کشاورزی و اصلاح الگوی مصرف را به‌عنوان عوامل محرک اصلی منظرشهری مولد می‌شناسد که با تأکید بر ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی مفهوم توسعه پایدار شهری کیفیت آب و هوایی را افزایش می‌دهد و علاوه بر توجه به ابعاد اجتماعی چون مشارکت، انسجام اجتماعی و تاب‌آوری در زمان بحران، فضایی برای گذران اوقات فراغت را فراهم کرده و موجب افزایش رفاه شخصی می‌گردد. همچنین منظر مولد از نظر اقتصادی فرصت‌هایی برای ایجاد درآمد و کاهش خطر ناامنی غذایی از طریق تولید غذا به‌ویژه در افراد کم‌درآمد فراهم می‌کند؛ بنابراین، صرف‌نظر از پتانسیل آن به‌عنوان سیستم غذایی جایگزین، به‌عنوان روشی برای حمایت از توسعه پایدار شهری را پیشنهاد می‌کند (چپ^۳، سوئسیلو و تومویو، ۲۰۲۱) بوهن و ویلجوئن منظرشهری مولد- یکپارچه را فرصتی برای استفاده از مزایای زیست‌محیطی چون حفظ تنوع زیستی، کاهش میزان مصرف انرژی برای تولید و توزیع مدیریت مواد غذایی و ضایعات، مزایای اجتماعی: انسجام اجتماعی، تغییر در تغذیه و آموزش و اوقات فراغت، مزایای اقتصادی: کاهش قیمت میوه‌ها و سبزیجات، ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد، مزایای فضایی: تأمین فضاهای عمومی، تأمین فضاهای قابل پیاده‌روی و ارتباط و دسترسی و مزایای سلامتی: دسترسی به میوه‌ها و سبزیجات تازه و کمک به امنیت غذایی، رژیم غذایی، ورزش و سلامت روانی برمی‌شمارند (بوهن و ویلجوئن، ۲۰۱۲). فادیل معتقد است منظرشهری مولد جنبه‌های بسیاری دارد که می‌توان مورد مطالعه قرار داد، ابعاد محیطی، اجتماعی، اقتصادی، مدیریتی و فضایی، بهداشتی در کنار کمک به امنیت غذایی، کاهش فقر و توسعه اقتصادی برخی از جنبه‌های منظرشهری مولد است. این امر همچنین بر مشکلات عمده یعنی فقر و سوءتغذیه شهری، به‌ویژه در کشورهای درحال توسعه فائق آمده و همچنین به رشد کشاورزی شهری منجر شده است. مزایای کشاورزی- شهری و سهم آن در پایداری مناطق شهری به‌طور گسترده توسط بسیاری از رشته‌ها پذیرفته شده است (فادیل^۴، ۲۰۱۶). دیز منظرشهری مولد را پیشنهاد اجتماعی - زیست‌محیطی می‌داند که با تأکید بر کشاورزی و منظر خوراکی ضمن تغییراتی در الگوی- مصرف و استفاده از محصولات ارگانیک موجب یکپارچگی اجتماعی می‌شود (دیز و مونتهزما^۵، ۲۰۲۱). دایسون بیان میکند منظر- شهری مولد فضایی محیطی بسیاری را ایجاد می‌کند و قادر است هویت فردی و جمعی و حس مکان، ارتباط انسان و طبیعت در یک شبکه غذایی شهری جدید، مفاهیم مکان و هویت، یادگیری جامعه و برجسته‌سازی فرآیندهای غذایی جدید و سنتی مرتبط با منظر، خودآگاهی و سلامت را در مقیاس انسانی متابولیسم شهری ارتقا ببخشد (دایسون^۶، ۲۰۲۱). در مقاله‌ای دیگر به مزایای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی منظرشهری مولد اشاره دارد؛ و آن را بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌داند که بر روی غذای شهری و فقر، اثرات زیست‌محیطی و بهداشتی، دسترسی به مواد غذایی محلی و تنوع زیستی، مهارت سازی و آموزش، فرصت‌های معیشت پایدار، توسعه جامعه، افزایش امنیت غذایی تأکید دارند. این مزایا می‌تواند مستقیم به شکل درآمد به‌دست‌آمده یا غیرمستقیم به شکل توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی عمل کند (دیهل و اویت^۷، ۲۰۱۹). منظر- شهری مولد تمام ابعاد پایداری شهری: زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی را با تأکید بر تنوع زیستی، تاب‌آوری، رفاه اجتماعی، اوقات فراغت تفریح و عدالت اجتماعی، تولید مواد غذایی با کیفیت در بر می‌گیرد که به‌طور غیرمستقیم اقتصاد خانوار، بهبود

¹ Ghazizaden, 2021

² Jelenski, 2019

³ Jap, Soesilo & Tumuyu, 2021

⁴ Fadil, 2016

⁵ Díez & Montezuma, 2021

⁶ Dyson, 2021

⁷ Diehl & Oviatt, 2019

پایداری، انعطاف‌پذیری و کیفیت زندگی تاثیر گذار است (گومز-ویلارینو و رویز-گارسیا، ۲۰۲۱). باسر مزایای منظر شهری مولد را بهبود پتانسیل اجتماعی، حس انسجام بصری، تسهیل شبکه عابر پیاده، فعالیت زیست‌محیطی و پایداری اجتماعی-کولوژیکی، افزایش آگاهی عمومی به اهداف بصری می‌شناسد (باسر و کوبات، ۲۰۰۷). چو و بوئن منظر شهری مولد را دارای ابعاد زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی می‌داند و از مزایای آن به پایداری اجتماعی، سازگاری با تغییرات آب و هوایی، سبک زندگی - سالم، حفاظت از تنوع زیستی، افزایش دسترسی بصری، تقویت هویت محلی، عدالت اجتماعی، عدالت غذایی، تغییر ساختار اقتصادی، تولید، حمل‌ونقل، گردشگری، ترویج فرهنگ غذایی، تفریح و آموزش، سلامت و رفاه، زیبایی، یکپارچه‌سازی فضایی، تعاملات و هم‌افزایی و بهینه‌سازی اکوسیستم به‌عنوان راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت اشاره میکند (بوئن و چو، ۲۰۲۱). فارل منظر شهری مولد را موجب برقراری عدالت اجتماعی، پایداری زیست‌محیطی، توسعه جامعه و سازگاری و انعطاف‌پذیری با تغییرات آب و هوایی می‌داند که به ایجاد جوامع پایدار، عادلانه و تاب‌آور منجر می‌شود (فارل، ۲۰۲۱).

در پژوهش دیگری منظر شهری مولد را دارای مزایای متعدد (زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی) می‌داند که با استفاده از کشاورزی شهری و پتانسیل آن با ایجاد سیستم غذایی پایدار و تاب‌آور شهری اهداف زیر را دنبال می‌کند: بهبود سلامت و رفاه مردم - کاهش اثرات منفی تولید غذا بر محیط‌زیست - حمایت از تولیدکنندگان غذای محلی به‌عنوان بخشی از اقتصاد سبز - مبارزه با دسترسی محدود به تغذیه مناسب و سالم از نظر عدالت اجتماعی، استفاده از دانش به روز در تولید مواد غذایی و فن‌آوری‌های زیست‌محیطی، تقویت ارتباطات شهری- روستایی (سیتیز، ۲۰۲۱). منظر شهری مولد از دیدگاه چن برای ساکنان شهری، فاکتورهایی چون فواید زیست‌محیطی، بهداشتی، مشارکتی و ایجاد روابط همسایگی ضمن دسترسی به غذاهای ارگانیک و سالم به همراه دارد. وی معتقد است منظر شهری مولد با ترویج بومی‌سازی تولید مواد غذایی و ایجاد فرهنگ کشاورزی و خودکفایی در شیوه تولید نقش مهمی در ارتقای توسعه پایدار شهرها دارد. منظر مولد به‌عنوان راه‌حل مبتنی بر طبیعت (NBS) می‌تواند به بهبود کیفیت محیطی، زندگی اجتماعی و اقتصادهای محلی در مناطق شهری کمک کند (چن، ۲۰۲۱).

با توجه به بیان وجوه مختلف مناظر شهری مولد یکپارچه توسط صاحب‌نظران، می‌توان با تدقیق و جستار ماهوی در ملاحظات ارائه‌شده به ماهیت و چستی ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه جهت ارائه چهارچوب نظری جامع برای این استراتژی دست‌یافت. با توجه بررسی غالب منابع موجود در زمینه مورد مطالعه و به‌منظور تسهیل در تجمیع آرای صاحب‌نظران در جدول ۱ به بیان اهم ملاحظات ارائه‌شده در خصوص بیان ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه پرداخته شده است.

جدول ۱

اهم ملاحظات ارائه‌شده در بیان ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه

منبع	سال	ملاحظات اساسی نظریه	نظر به پرداز
(چن، ۲۰۲۱)	۲۰۲۱	منظر شهری مولد از دیدگاه چن برای ساکنان شهری، به تقویت فاکتورهایی چون زیست‌محیطی، بهداشتی، مشارکتی و ایجاد روابط همسایگی هماهنگ ضمن دسترسی به غذاهای ارگانیک و سالم می‌انجامد وی معتقد است منظر شهری مولد با ترویج بومی‌سازی تولید مواد غذایی شهری و ایجاد فرهنگ کشاورزی و خودکفایی در شیوه تولید نقش مهمی در ارتقای توسعه پایدار شهرها دارد. منظر مولد به‌عنوان راه‌حل مبتنی بر طبیعت (NBS) می‌تواند به بهبود کیفیت محیطی، زندگی اجتماعی و اقتصادهای محلی در مناطق شهری کمک کند.	چن
(سیتیز، ۲۰۲۱)	۲۰۲۱	در پژوهش دیگری منظر شهری مولد را دارای مزایای متعدد (زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی) می‌داند که با استفاده از کشاورزی شهری و پتانسیل آن برای بهبود پایداری و تاب‌آوری شهری با ایجاد سیستم غذایی پایدار اهداف زیر را دنبال می‌کند: بهبود سلامت و رفاه مردم - کاهش اثرات منفی تولید غذا بر محیط‌زیست - حمایت از تولیدکنندگان غذای محلی به‌عنوان بخشی از اقتصاد سبز - مبارزه با دسترسی محدود به تغذیه مناسب و سالم از نظر عدالت اجتماع، استفاده از دانش روز در تولید مواد غذایی و فن‌آوری‌های زیست‌محیطی، تقویت	سیتیز

1 Gómez-Villarino & Ruiz-Garci, 2021

2 Başer & Kubat, 2007

3 Farrell, 2021

4 CITIES, 2021

		ارتباطات شهری- روستایی.
بوهن و چو	۲۰۲۱	چو و بوهن منظر شهری مولد را دارای ابعاد زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی می‌دانند و از مزایای آن به پایداری اجتماعی، سازگاری با تغییرات آب و هوایی، سبک زندگی سالم، حفاظت از تنوع زیستی، افزایش دسترسی بصری، هویت محلی، عدالت اجتماعی، عدالت غذایی، تغییر ساختار اقتصادی، تولید، حمل‌ونقل، گردشگری، ساختار اجتماعی، فرهنگ غذایی، تفریح و آموزش، سلامت و رفاه، زیبایی، یکپارچه‌سازی فضایی، تعاملات و هم‌افزایی و بهینه‌سازی اکوسیستم به‌عنوان راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت اشاره می‌کند.
دیپل و اویت	۲۰۱۹	در مقاله‌ای دیگر به مزایای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی منظر شهری مولد اشاره دارد؛ و آن را بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌داند که بر روی غذای شهری و فقر، اثرات زیست‌محیطی و بهداشتی، دسترسی به مواد غذایی محلی و حمایت از آنها، تنوع زیستی، مهارت سازی و آموزش، فرصت‌های معیشت پایدار، توسعه جامعه، افزایش امنیت غذایی تأکید دارند. این مزایا می‌تواند مستقیم به شکل درآمد به‌دست‌آمده یا غیرمستقیم به شکل توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی عمل کند.
دایسون	۲۰۲۱	دایسون بیان می‌کند منظر شهری مولد فضایل محیطی را ایجاد می‌کند و قادر است هویت فردی و جمعی و حس مکان، ارتباط انسان و طبیعت در یک شبکه غذایی شهری جدید، مفاهیم مکان و هویت، یادگیری جامعه و برجسته‌سازی فرآیندهای غذایی جدید و سنتی مرتبط با منظر، خودآگاهی و شفا را با متابولیسم شهری ایجاد کند.
دیز	۲۰۲۱	دیز منظر شهری را پیشنهاد اجتماعی - زیست‌محیطی می‌داند که با تأکید بر کشاورزی و منظر خوراکی ضمن تغییراتی در الگوی مصرف، استفاده از محصولات ارگانیک موجب ادغام اجتماعی می‌شود.
چپ	۲۰۲۱	چپ انسجام اجتماعی ناشی از فعل‌وانفعالات اجتماعی فعالیت‌های کشاورزی و اصلاح الگوی مصرف را به‌عنوان عوامل محرک اصلی منظر شهری مولد می‌شناسد که با تأکید بر ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی مفهوم توسعه پایدار شهری کیفیت آب و هوایی را افزایش می‌دهد و از نظر اجتماعی، مشارکت و انسجام اجتماعی و تاب‌آوری در زمان بحران، فضایی برای گذران اوقات فراغت را فراهم کرده و موجب افزایش رفاه شخصی شده همچنین منظر مولد از نظر اقتصادی فرصت‌هایی برای ایجاد درآمد و کاهش خطر ناامنی غذایی از طریق تولید غذا به‌ویژه در افراد کم‌درآمد فراهم می‌کند؛ بنابراین، صرف‌نظر از پتانسیل آن به‌عنوان سیستم غذایی جایگزین، به‌عنوان روشی برای حمایت از توسعه پایدار شهری پیشنهاد می‌کند.
جلنسکی	۲۰۱۹	جلنسکی منظر شهری مولد را کاتالیزوری برای اقتصاد می‌داند. و پیامدهای بهداشتی، ترویج فعالیت بدنی و تعامل اجتماعی و محافظت در برابر عوامل منفی محیطی و اجتماعی، مانند آلودگی و احساس ناامنی را از دیگر مزایای آن می‌شمرد. و معتقد است منظر شهری مولد به‌عنوان مفهوم و راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت برای بهبود کیفیت محیط زیست شهری و پرداختن به اهداف توسعه پایدار بیان شده است همچنین مزایای اجتماعی قابل‌توجه و عملکرد کلی محیط زیستی منظر مولد که شامل تولید غذا، تولید انرژی پاک و مدیریت پایدار آب، تنوع کاربری زمین است می‌تواند پایداری اقتصادی و کیفیت زندگی را در مناطق متراکم شهرنشینی افزایش دهد و همچنین تداوم و کیفیت زیرساخت‌های سبز شهری را ارتقا بخشد.
قاضی زادن	۲۰۲۱	قاضی زادن بیان می‌کند مناظر شهری مولد ابعاد متفاوتی را به لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در برمی‌گیرند و دارای مزایای بسیاری از جمله تعامل با قلمرو عمومی، تسهیل پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، تأمین فضای سبز، دسترسی بصری دلپذیر و تأکید بر کشاورزی که به ایجاد حس هویت و انسجام برای جوامع کمک می‌کنند و آنها را با یکدیگر مرتبط می‌سازند و سلامت شهر و محیط زیست را بهبود می‌بخشند.
ایروان و ساروادی	۲۰۱۷	ساروادی منظر شهری مولد را دارای ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی می‌داند که تولید غذا برای فروش، زیبایی، تنوع زیستی، بهبود اکوسیستم، ارتقای آموزش، تعامل اجتماعی و تفریح را به دنبال دارد.

همکاران و کینگزلی	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	کینگزلی منظر شهری مولد را به عنوان یک راه حل مبتنی بر طبیعت (NBS) می شناسد که دارای ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی است و اثرات شدید تغییرات آب و هوایی را کاهش دهد و در عین حال مزایای متعددی مانند بهبود رفاه، ارتباطات مردم و طبیعت، کشاورزی شهری و خدمات اکوسیستم و بهبود امنیت غذایی، رفاه و انسجام اجتماعی را افزایش داده و موجب بهبود تاب آوری شهرها خواهد شد
همکاران و زانزی	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	زانزی و همکارانش منظر شهری مولد را موجب بهبود بافت های اجتماعی و اقتصادی و توسعه فرصت های شغلی جدید، انعطاف پذیری اقتصادی، یکپارچگی محیطی و رفاه اجتماعی می داند که با مسائل اجتماعی و کارآفرینی همراه است که منجر به ارتقای جنبه های زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی شده و مسیری برای پایداری شهرها می باشد.
همکاران و لانگ میر	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	لانگ میر بیان می دارد، منظر شهری مولد مسائلی چون آسیب پذیری های اجتماعی و زیست محیطی و نابرابری ها، کمبود مواد غذایی در برابر سناریوهای مختلف تغییر جهانی، از جمله تغییرات اقلیمی یا رویدادهای پاندمی مانند کووید-۱۹. مورد توجه قرار داده و بر کاهش اثرات منفی محیطی ناشی از تولید کشاورزی دور، توجه به مدیریت بازیافت در شهرها، عواید چندمنظوره کشاورزی، ارائه مواد غذایی، مزایای اجتماعی، تفریحی، ارتقای فرهنگ زندگی و تنوع زیستی تمرکز می کنند و این گونه استدلال می کنند که منظر شهری مولد با کاهش آسیب پذیری های شهری، متابولیسم شهری را اصلاح کرده و با برقراری انسجام اجتماعی، بهبود محیط زیست و برقراری امنیت غذایی و ظرفیت های انطباق غذایی در شهرها در زمان بحران مثمر ثمر خواهد بود
ناروز	۲۰۱۲	ناروز، (۲۰۱۲)	ناروز مناظر مولد شهری با ایجاد تنوع زیستی، تعاملات اجتماعی، رفاه عمومی، ارتقای بهداشت، ضمن ترویج پایداری و منظر باز شهری از نظر اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست محیطی مولد بوده و با افزایش امنیت غذایی فرصت های اقتصادی به تقویت خودتکایی در شهرها کمک میکند.
همکاران و کوان	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	منظر مولد با ابعاد اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و زیست محیطی رفتارهای ضد اجتماعی را کاهش داده و امکانات شهری را فراهم کند و با توسعه فضای سبز در قالب زیرساخت پایدار به خودکفایی و پایداری جامعه کمک می نماید. مناظر شهری مولد با مسیرهای دوچرخه سواری و پیاده در شهر ضمن تأمین امنیت غذایی، مشارکت اجتماعی، مکان سازی، کیفیت زندگی و تنوع زیستی، بهداشت غذا، پتانسیل بهبود امنیت غذایی، ایجاد جوامع مقاوم، ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش تنوع محیطی و ایجاد پایداری مالی برای افراد و جوامع به همراه را دارد.
همکاران و کاستیلو نارانجو	۲۰۱۳	همکاران، (۲۰۱۳)	کاستیلو معتقد است سیستم CPULS با تأکید بر تولید و تداوم منظر شهری و ایجاد فضاهای باز بالقوه موجب افزایش فعالیت های اجتماعی، تسهیل زیرساخت های کشاورزی در یک ساختار بسیار سازگار با هدف ایجاد هویت اجتماعی و افزایش انسجام اجتماعی، پویایی، بهبود کیفیت زندگی، گذران اوقات فراغت، تعامل اجتماعی، بازآفرینی و فضا سازی با معیارهای فضایی از جنبه هایی مانند احساس باز بودن که با «اندازه فضا» ارتباط دارد، ارتباطی که به جریان های مداوم بین فضاها و همچنین تداوم حرکت با تحریک بصری همراه است، این فضاها می توانند مکان هایی برای تفریح، آموزش، مبادله کالا و مراکز اجتماعی باشند.
همکاران و اسکارف	۲۰۱۹	همکاران، (۲۰۱۹)	اسکارف و همکاران در مقاله خود CPULS را کاتالیزوری در گذار به سمت یک شهر پایدار می دانند که هویت، مشارکت، خودسازمان دهی و تاب آوری اجتماعی را تقویت می کند.
همکاران و مینو	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	مینو و همکارانش منظر شهری مولد را از دسته راه حل های مبتنی بر طبیعت NBS برای توسعه شهرهای پایدارتر و تاب آور برمی شمرد.
همکاران و اسپچ	۲۰۲۱	همکاران، (۲۰۲۱)	اسپچ بر این عقیده است که منظر شهری مولد در زندگی اجتماعی و فرهنگی، اقتصاد و متابولیسم شهر ادغام شده است و ضمن چندمنظوره بودن به تقویت اجتماعی، تفریح و آموزش، مطالبات اجتماعی، کیفیت زندگی در فضاهای شهری کمک کرده و با ایجاد فعالیت های فراغتی برای افزایش سلامت جسمی و روحی موجب ارتقاء سلامت عمومی و رفاه می شود. همچنین تغییر رفتار مصرف کننده، تعریف مکان های جدید، تعاملات بیشتر، تغییرات آب و هوایی، بازسازی متابولیسم، تولید غذای محلی، کاهش فاصله های حمل و نقل و کاهش

		<p>مصرف انرژی، کارآفرینی اجتماعی، فرصت شغلی غذا، امنیت غذایی، از دیگر مزایای منظر مولد است. همچنین منافع اقتصادی با کاهش بار مالی بر شهرها را با افزایش ارزش افزوده منطقه‌ای ایجاد می‌کند. منافع اجتماعی از طریق یکپارچگی و ایجاد حس اجتماع به دست می‌آید. اثرات سلامتی ناشی از ورزش، تغذیه و تفریح است؛ و مزایای زیست‌محیطی با بهبود آب‌وهوای شهری، مفهوم چندمنظوره بودن که شامل مزایای اجتماعی و زیست‌محیطی است دستیابی به محیط زیست و اقتصادی تاب‌آوری؛ تنوع زیستی در مناطق شهری نرخ بالای مشارکت و زیرساخت سبز با تأکید بر اصول شهر مدور از دیگر مزایای این مفهوم است.</p>
اسکار و همکاران	۲۰۲۰	<p>اسکار در مطالعه‌ای که در خصوص منظر مولد انجام داد منظر مولد را استراتژی با تأکید بر مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی بیان می‌دارد که با ادغام سیستم اقتصادی و اکولوژیکی شهر با بازسازی متابولیسم شهری ضمن تفریح و آموزش، تنوع زیستی، امنیت غذایی، مشارکت، اشتغال، بهبود آموزش و سلامت و مشارکت اجتماعی و اشتغال و توسعه کارآفرینی با اصلاح فعالیت‌های کشاورزی، از طریق حمل‌ونقل، پردازش، ذخیره‌سازی، توزیع و مصرف تا مدیریت زباله‌های ارگانیک و دفع مجدد و تبدیل به استفاده مولد است که سیستم‌های غذایی پایدارتر و تاب آور ایجاد میکند.</p>
ریدوان	۲۰۱۷	<p>ریدوان منظر شهری مولد را عامل تنوع زیستی اکولوژیکی و پایداری اجتماعی در محیط‌های شهری می‌داند که امنیت غذایی، تنوع زیستی، ارتقای سطح آموزش و آگاهی به مکان سازی و تاب‌آوری اجتماعی کمک نموده و بر بازارهای محلی و فراگیری شهرها تأثیر می‌گذارد.</p>
پلیترو	۲۰۰۹	<p>پلیترو منظر شهری مولد را استراتژی بیان میکند که به سیستم شهری خود پایدار- مشارکت اجتماعی- محیط زیست دایره‌ای کمک نموده و بر اساس تجربه فیزیکی تعامل اجتماعی و زیست‌محیطی را ارتقا بخشیده و با تسهیل اجتماعی و فرهنگی و ایجاد عادات جدید بر اساس آگاهی زیست‌محیطی و سازمان‌دهی اجتماعی به پایداری شهرها منتج می‌گردد.</p>
امین	۲۰۱۰	<p>امین مناظر شهری مولد را ادغام بین ابعاد زیست‌محیطی، فرهنگی - اجتماعی و فضایی می‌داند و بهره‌وری، پایداری اقتصادی و تفکر اکولوژیکی و برابری اجتماعی و اقتصادی را از نتایج این رویکرد بیان می‌کند که به ایجاد مکان‌هایی برای تفکر، گردهمایی تفریحی و فرهنگی ضمن ارتقای مشارکت با تأکید بر آموزش و آگاهی بخشی به تنوع زیستی و مدیریت پسماند با تغییر در متابولیسم شهری کمک خواهد کرد.</p>
گلیاز و ادموندسون	۲۰۲۱	<p>گلیاز در مقاله‌ای به مزایای مناظر شهری مولد اشاره کرده و افزایش امنیت غذایی و بهداشت عمومی، ایجاد سرمایه اجتماعی و ارتقاء اقتصاد دایره‌ای را از مزایای این استراتژی می‌داند که به افزایش تاب‌آوری شهرها سلامت و رفاه جامعه منجر خواهد شد.</p>
هارالاموس	۲۰۱۷	<p>در پژوهش دیگری مناظر شهری مولد (CPULs) یکپارچه را از نظر اقتصادی، جامعه‌شناختی و زیست‌محیطی مولد معرفی میکنند؛ و از آنجاکه مزایای زیادی را برای شهر ارائه می‌دهند به‌کارگیری آنها را در ایده‌ها و برنامه‌های مربوط به منظر شهری ضروری می‌داند مناظر شهری مولد مکان‌هایی برای تفریح و اجتماعات‌اند که به طرق مختلف مولد خواهند بود آنها با ارائه فضای باز برای محصولات شهری و تولید غذاهای شهری و حومه نه‌تنها کیفیت فضایی جدید قابل‌توجهی را به شهر می‌افزاید، بلکه چشم‌اندازهای اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی را نیز به شهر اضافه می‌کند. تولید غذا در مکانی که شهروند در آن است، یا مصرف غذا در مکانی که به‌تازگی در آن کشت‌شده است، تعادل سالم و پایداری بین تولید و مصرف برقرار و کاهش انرژی را ایجاد میکند CPULs ها تنها بر انرژی تمرکز نخواهند کرد. این‌ها مناطق سازگار با محیط زیست هستند که نه‌تنها به غذاهای محلی بلکه به موضوعاتی مانند کاهش گازهای گلخانه‌ای، بهبود کیفیت و رطوبت هوا، تصفیه سروصدا و تنوع زیستی مربوط می‌شوند. علاوه بر این، آنها از لحاظ اجتماعی مولد خواهند بود: ایده آنها شامل، از جمله فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تفریحی، عادات جایگزین مصرف‌کننده و نگرانی‌های مربوط به تغذیه و سلامتی خواهد بود. سرانجام، آنها فضاهایی مولد اقتصادی خواهند بود که باعث کاهش مشکلات اقتصادی و اجتماعی و تغییر در کار محلی و جریانات</p>

		محصول-سرمایه می‌شود.
مسکوینا	۲۰۱۹	مسکوینا منظر شهری مولد را دارای مزایای بیشتر زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی فضایی می‌داند. منظر مولد با شیوه‌های ارتقاء کشاورزی شهری مبتنی بر ارتقاء توسعه محلی، تحرک عابران پیاده و دوچرخه‌سواران، آموزش محیط زیست، ادغام اجتماعی، بهبود عادات غذایی، حفاظت از تنوع زیستی، آموزش محیط زیست و بهبود کیفیت محیط شهری است که به کاهش هزینه‌های توزیع و ذخیره‌سازی تولید و همچنین ارتقا زیرساخت سبز، شمول اجتماعی، کاهش انتشار دی‌اکسید کربن، انعطاف‌پذیری محیطی، ایجاد اشتغال و درآمد و ارتقاء خود اکتفایی کمک می‌کند. منظر مولد می‌تواند یک عامل مهم در ارتقاء شهرهای مقاوم و فراگیر باشد و به کیفیت زندگی و ارائه غذای تازه با هزینه کم، ایجاد نشاط و استفاده بازیافتی از زباله کمک می‌کند.
رمدانی و همکاران	۲۰۲۰	در پژوهشی دیگر به ابعاد زیبایی‌شناسانه، گذران اوقات فراغت و توسعه گردشگری به کمک منظر مولد اشاره شده است.
تور کیلماز و همکاران	۲۰۱۳	تور کیلماز و همکارانش در مطالعه‌ای که در خصوص مناظر مولد انجام دادند مناظر مولد را ایجاد تعادل پایدار بین اقتصاد، جامعه، فرهنگ، محیط زیست و تولید غذا تعریف می‌نمایند و آن را بر مؤلفه‌های، صنعتی، تجاری یا گردشگری فرصت‌های شغلی جلوگیری از نابرابری، فقر و مهاجرت و پایداری مبتنی بر اقتصاد محلی برای بقای اقتصادی شهرها مؤثر می‌دانند
کلش	۲۰۱۸	کلش نیز ابعاد زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را برای مناظر شهری مولد یکپارچه در نظر می‌گیرد و خودکفایی، تنوع ساختاری و عملکردی، ارتقای کیفیت زندگی، کاهش مصرف انرژی، بهبود دسترسی غذایی، انعطاف‌پذیری زیست‌محیطی و اجتماعی تداوم اکولوژیکی و تنوع زیست را از مؤلفه‌های آن می‌داند.
اکیول	۲۰۱۳	اکیول معتقد است مناظر، شهری مولد یکپارچه ضمن تأکید بر ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در توانایی جذب تهدیدها و کمک به تاب‌آوری شهری بسیار تأثیرگذار است و کاهش فقر شهری، بهبود امنیت غذایی ایجاد فرصت‌های شغلی و تفریحی، بهبود سلامت، ارتقای تعامل اجتماعی از طریق تجربه شهری، حفظ منابع محیطی و در نهایت ارتقای کیفیت زندگی را از مزایای آن می‌داند.
سوسا و باتیستا	۲۰۱۳	سوسا و باتیستا ابعاد زیبایی‌شناختی، اجتماعی، اکولوژیکی، اقتصادی و فرهنگی را برای منظر شهری مولد یکپارچه متصورند که بر مؤلفه‌هایی چون حفاظت، تولید، اوقات فراغت، ایمنی غذایی و بهداشت و توسعه محلی تأکید دارند
اتول	۲۰۱۹	اتول مناظر شهری یکپارچه را در بردارنده ابعاد اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی می‌داند که بر بهبود سلامت جسمی و روانی، کیفیت زندگی، فرصت‌های شغلی و هویت بصری تأثیرگذارند.
تیمپ	۲۰۱۴	تیمپ مناظر شهری مولد یکپارچه را دارای ارزش‌های تولیدی، زیست‌محیطی و اجتماعی اقتصادی و زیبایی‌شناختی، فرهنگی با تأکید بر اوقات فراغت، مکان سازی و هویت‌سازی می‌داند.
بوهن و ویلجوتن	۲۰۱۲	از دیدگاه بوهن و ویلجوتن مناظر شهری مولد یکپارچه دارای ابعاد اجتماعی، زیست‌محیطی، اقتصادی و فضایی بسیاری است که ضمن تغییر در تجربه شهری به تاب‌آوری شهرها نیز کمک می‌نماید و با ایجاد یک زیرساخت شهری پایدار با اثراتی چون کاهش گرما، بهبود بصری، بهداشت عمومی و مزایای آموزشی، بهره اجتماعی، توانمندسازی جامعه، بهبود محیط زیست و پویایی تجاری در جهت توسعه پایدار شهری گام برمی‌دارد.

پیشینه پژوهش

منظر شهری مولد یکپارچه (CPULS) مفهومی کاملاً جدید است که کاربرد آن بسیار امیدوارکننده به نظر می‌رسد. با توجه به اینکه قبلاً در ایران مطالعاتی در این زمینه انجام نشده است، این پژوهش مبنایی برای مطالعات بعدی در این زمینه خواهد بود. منظر

شهری مولد، جزو تعاریف نوین حوزه شهرسازی منظر است که به دنبال تئوری‌های کشاورزی شهری معاصر در سال ۲۰۰۵ توسط بوهن و جوین مطرح شد.

اولین مقاله در ارتباط با منظر شهری مولد در سال ۲۰۰۰ توسط بوهن و ویلجوئن ارائه شد که از منظر شهری مولد به‌عنوان یک استراتژی محیطی نام بردند که دارای مفاهیم کالبدی و اجتماعی است. به دنبال آن با انتشار کتاب مناظر شهری مولد یکپارچه توسط بوهن و ویلجوئن در سال ۲۰۰۵ این مفهوم وارد گفتمان طراحی شهری معاصر شد. پس‌از آن ادبیات و مطالعاتی در زمینه مفهوم منظر شهری مولد یکپارچه با تأکید بر کشاورزی شهری که جزء اصلی CPULS است انجام شد که در مورد مزایای آن و نحوه ادغام مجدد آن در شهر، در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته اشاره داشت لیکن هنوز ارزیابی جامعی از پتانسیل‌های آن وجود ندارد. در سال‌های اخیر میزان توجه به منظر شهری مولد یکپارچه در قالب راه‌حلی مبتنی بر طبیعت NBS افزایش یافته است. مطالعات اخیر بیان می‌دارد کشورهای توسعه‌یافته چگونه بر سیاست‌ها و چگونگی ادغام CPULS و کشاورزی شهری با توجه به مزایای زیست‌محیطی، اجتماعی، فضایی و اقتصادی در استراتژی‌های توسعه خود تمرکز دارند (فادیل، ۲۰۱۶). گلیاس و ادموندسون در مطالعات اخیر خود در سال ۲۰۲۱ به مزایای کشاورزی شهری اشاره دارند و بیان می‌دارند کشاورزی شهری می‌تواند با افزایش امنیت غذایی و بهداشت عمومی، ایجاد سرمایه اجتماعی و ارتقاء اقتصاد دایره‌ای، به افزایش تاب‌آوری شهرها در برابر طیف وسیعی از فشارها و شوک‌های حاد کمک کند (گولیاژ و ادموندسون، ۲۰۲۱). کارنو در سال ۲۰۱۹ به مطالعه بهره‌وری از طریق توسعه منظر شهری مولد یکپارچه، با تأکید بر ابعاد اجتماعی، طراحی مشارکتی و کشاورزی شهری پایدار می‌پردازد و معتقد است منظر شهری مولد یکپارچه با کاهش بارهای اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در قالب یک چهارچوب نظری می‌تواند منجر به توسعه فضاهای عمومی مولد کشاورزی گردد به طوری که می‌توان آن را به‌عنوان سرمایه‌گذاری پردرآمد نیز برای ذینفعان در نظر گرفت (کارنو و ما، ۲۰۱۹).

امین در پژوهش خود در سال ۲۰۱۰ به کشف روابط و چگونگی عملکرد منظر مولد شهری می‌پردازد و عقیده دارد از آنجاکه غذا یک الزام اساسی برای یک زندگی سالم است، این استراتژی باید به‌عنوان یک اولویت مطلق در سیاست‌های شهری در نظر گرفته شود (امین، ۲۰۱۰).

در مقاله ای که توسط شیبانی و همکارانش صورت گرفته شبکه مولد شهری را راهکاری برای توسعه پایدار میدانند و مناظر شهری پایدار را با ویژگی‌های چند عملکردی و کیفیت‌گرا در نیل به پایداری مد نظر قرار می‌دهد (شیبانی و چمن آرا، ۱۳۹۱). در پروپوزالی که توسط گریم در سال ۲۰۰۸ با عنوان مناظر شهری مولد، گزینه طراحی پایدار برای رشد جوامع شهری در آیووا صورت پذیرفت بیان کرد CPULS ها می‌توانند بخشی از زیرساخت‌های شهری باشند و در مقابل قادر خواهند بود تفریح، سرمایه اجتماعی، فضای باز، امن و سیستم غذایی را برای شهرهای ما فراهم کنند (گریم و کینگ، ۲۰۰۸).

در پژوهش دیگری که توسط شیبانی و صادقی انجام شد منظر مولد را استراتژی همگام با اهداف توسعه پایدار که علاوه بر تأکید بر هویت اجتماعی جلوه مطلوبی به منظر شهری خواهد داد (شیبانی و صادقی، ۱۳۹۱). در مقاله دیگری ویلجوئن و بوهن به نقش مناظر شهری مولد یکپارچه به‌عنوان یک استراتژی در جهت ارتقای مزایای کیفی منظر می‌پردازند (ویلجوئن و بوهن، ۲۰۰۹) در مطالعه دیگری که اخیراً توسط کوان در سال ۲۰۲۱ انجام شده منظر شهری مولد یکپارچه ارائه یک رویکرد تازه در برنامه‌ریزی شهری می‌داند که ایده استفاده از غذا به‌عنوان یک اتصال‌دهنده مجدد برای طراحی فضاهای آینده را در برمی‌گیرد؛ و به پتانسیل‌های منظر شهری یکپارچه می‌پردازد که با گنجاندن کشاورزی شهری در برنامه‌ریزی‌های آینده، شهرها می‌توانند ضمن توسعه محله‌های سالم‌تر، راه‌حل‌های خلاقانه‌ای را برای نیازهای تولید غذا در آینده ارائه دهند. او استفاده از غذا به‌عنوان ابزار طراحی، استفاده از فضای عمومی برای منظرسازی مولد؛ اتصال فضای عمومی از طریق یک شبکه به هم پیوسته از فضای سبز و در نهایت استقبال از فن آوری‌های نوین کشاورزی را برای پیاده‌سازی این مفهوم ضروری می‌داند (کوان، ۲۰۲۱). در پژوهش دیگری که توسط سیملتون و همکارانش انجام شد، راه حل‌های مبتنی بر طبیعت (NBS) در بخش کشاورزی به‌عنوان «استفاده از فرآیندها یا عناصر طبیعی برای بهبود عملکرد اکوسیستم محیط‌ها و مناظر متأثر از شیوه‌های کشاورزی و افزایش معیشت و سایر عملکردهای اجتماعی و فرهنگی در مقیاس‌های زمانی و مکانی مختلف» پیشنهاد می‌شود (سیملتون و همکاران، ۲۰۲۱). در همین راستا پژوهش دیگری در سال ۲۰۲۱ توسط روگما و همکارانش صورت پذیرفت که بیان کرد زیرساخت‌های سبز با راه حل‌های

¹ Grimm & King, 2008

² Simelton et al., 2021

مبتنی بر طبیعت نه تنها از اکوسیستم های شهری حمایت میکنند بلکه در تعریف رویکرد های توسعه شهری نقش دارند و از طبیعت به منظور بهبود تاب آوری شهری بهره میگیرند (روگما، تیلی و کیف، ۲۰۲۱). در پژوهش دیگری که کینگزلی و همکارانش در همین سال انجام دادند کشاورزی شهری در استرالیا را به عنوان یک راه حل مبتنی بر طبیعت (NBS) برای رسیدگی به برخی از چالش های اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی بررسی کردند و بر این باورند که کشاورزی شهری این پتانسیل را دارد که اثرات شدید تغییرات آب و هوایی را کاهش داده و در عین حال مزایای متعددی مانند بهبود رفاه، ارتباطات مردم و طبیعت و امنیت غذایی را ارائه دهد. آنها معتقدند کشاورزی شهری می تواند به کاهش گرمای شهری و بهبود تاب آوری شهرها در برابر شوک های متعدد از حوادث آب و هوایی (به عنوان مثال خشک سالی) و همچنین بیماری های احتمالی آینده کمک کند (کینگزلی و همکاران، ۲۰۲۱). اسکارف و همکاران در مطالعه ای که در سال ۲۰۱۹ منتشر کردند بیان کردند CPULs این پتانسیل را دارد که نقش کلیدی در گذار به سمت یک شهر پایدار داشته باشد و ابزار قدرتمندی برای تحول به سمت پایداری شهری باشند که هویت، مشارکت، خودسازمان دهی و تاب آوری اجتماعی را تقویت می کند (اسکارف و همکاران، ۲۰۱۹). در پژوهشی که توسط بوئن و ویلجوئن در خصوص مناظر شهری مولد یکپارچه انجام شد آنان بیان داشتند کشاورزی شهری می تواند به سیستم غذایی شهری مطلوب و عادلانه از نظر زیست محیطی منجر شود. از این رو آنها مناظر مولد را به عنوان یک هدف توسعه در برنامه ریزی فضای باز برلین مطرح کردند و بیان داشتند که آنچه ما مناظر شهری مولد یکپارچه می نامیم پیامدهای فیزیکی و اجتماعی مناظر مولد را به عنوان یک رویکرد سامان مند دنبال و پیشنهاد می کند (بوئن و ویلجوئن، ۲۰۱۷). نادیا فاوا، نیز در مقاله اش به نقش ادارات دولتی در ترویج بازارهای باز شهری پرداخته و خواستار گنجاندن بازارهای غذایی باز شهری در چارچوب زیرساخت های سبز مولد است (فاوا، کاراسکو آی بونت و گاریدو ای پویگ، ۲۰۲۲). در آخرین پژوهش های انجام شده توسط بوئن و همکارانش در سال ۲۰۲۲ با عنوان برنامه ریزی غذای پایدار AESOP4FOOD برای مخاطبان بین المللی تشریح شد. موضوع این پژوهش اقدام برای آموزش، سازماندهی فضایی و برنامه ریزی برای غذای پایدار است که هدف آن توسعه و راهبری آینده در برنامه ریزی غذایی پایدار و در نتیجه کمک به امنیت غذایی، عدالت غذایی و محیط های سالم تر است. این روش یک برنامه اقدام برای اجرای موفق و پایدار مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULs) است. با شناسایی فرصت های فضایی که فعالیت های سیستم غذایی را از منظر فضایی تجسم می کنند و می توانند به عنوان پیوندی بین طراحان و برنامه ریزان حرفه ای، ذینفعان سیستم غذایی، مقامات محلی و مخاطبان عادی عمل کنند. چنین نقشه هایی طرح های اصلی نیستند، بلکه به عنوان گام های استراتژیک و مفهومی پیش روی آنها عمل می کنند. آنها ایده ها، خواسته ها و احتمالات را جذب می کنند و آنها را برای مخاطبان مختلف در دسترس قرار می دهند. بوئن با استفاده از نمونه هایی در کلن (آلمان)، کارتاژ (تونس) و لندن (بریتانیا) توضیح داد که چگونه فرآیند مرحله ای با تولید نقشه های غذایی مشارکتی و طراحی شده به عنوان ابزارهای ارتباطی شروع می شود و امکان تجسم سیستماتیک فضاها و فعالیت های سیستم غذایی محلی موجود را فراهم می کند. سپس فرآیند نقشه برداری بر فرصت های متعددی که فعالیت های سیستم غذایی خاص می تواند برای سایت ها یا شهرها ایجاد کند، تمرکز می کند. نقشه های فرصت حاصل نشان می دهند که چگونه و کجا می توانند بخشی از یک استراتژی منسجم برای برنامه ریزی غذای شهری تاب آور شوند (بوئن، ۲۰۲۲ الف). در پژوهش دیگری که در همان سال توسط کترین بوئن برای تبدیل شدن شهر تونس به یک "شهر خوراکی" در فرآیند انتقال شهر تونس به سمت یک سیستم شهری تاب آور و پایدار انجام شد. این پژوهش بر روی چالش های اجتماعی-اقتصادی متمرکز بود (بوئن، ۲۰۲۲ ب).

با توجه به مطالعات صورت گرفته اگرچه در برخی از این مطالعات به شناسایی مفهوم و مؤلفه های مناظر شهری مولد پرداخته شده است لیکن فقدان یک چهارچوب نظری جامع از ویژگی های مناظر شهری مولد در حوزه دانش شهرداری احساس می گردد. از این رو انجام این مطالعه با هدف شناسایی و واکاوی ابعاد و مؤلفه های مناظر شهری مولد یکپارچه به منظور ارائه یک چهارچوب استراتژیک برای کاوش نظری و عملی این استراتژی ضروری به نظر می رسد.

¹ Roggema, Tillie & Keefe, 2021

² Fava, Carrasco i Bonet & Garrido i Puig, 2022

روش پژوهش

مقاله حاضر، ادبیات اخیر در حوزه ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULs) را با توجه به دستورالعمل‌های ترجیحی برای بررسی‌های سیستماتیک و متاآنالیزها^۱ مورد بررسی قرار داده است (موهر، لیبراتی، تتزلاف، آلتمن و گروه پریسما^۲، ۲۰۰۹). این روش، شامل ۴ مرحله است: (۱) جستجو بر اساس پایگاه‌های داده آنلاین، (۲) فرآیند غربالگری، (۳) دستیابی به مقالات انتخاب شده و (۴) جمع‌بندی مقالات مرتبط.

در مرحله اول روش، برای به دست آوردن مقالات مرتبط برای بررسی در این مطالعه؛ چهار پایگاه داده جامع به‌عنوان منابع اصلی ادبیات از جمله گوگل اسکولار^۳، وب اف ساینس^۴، ساینس دایرکت^۵ و اسکوپوس^۶ استفاده شد. در این راستا در پایگاه داده‌های علمی ذکر شده، کلیدواژگان: منظر شهری مولد یکپارچه^۷، منظر شهری^۸، منظر^۹، شهر با منظر شهری مولد یکپارچه^{۱۰}، مولد^{۱۱} و پویا^{۱۲} در قسمت عنوان و کلیدواژه مورد جستجو قرار گرفت. علاوه بر مقالات شناسایی شده از طریق جستجوی پایگاه داده، موتور جستجوی گوگل^{۱۳} به‌عنوان منبع تعریف اصطلاحات خاص مرتبط با این موضوع و همچنین دستیابی به سازمان‌هایی که در این باره فعالیت می‌کنند، استفاده شد. علاوه بر این، ادبیات خاکستری مربوط به این مطالعه به‌عنوان منبع اطلاعاتی دیگری مورد استفاده قرار گرفت؛ که شامل اقدامات کنفرانس، گزارش‌ها، وبسایت‌ها و اسناد سیاست‌گذاری است. اصطلاحات: (سازمان غذا و کشاورزی^{۱۴}؛ انجمن شبکه شهرهای خوراکی^{۱۵}) و (منظر مولد؛ مناظر مولد یکپارچه؛ مولد؛ ابعاد و مؤلفه‌های منظر مولد؛ استراتژی منظر مولد) به‌عنوان کلمات کلیدی جستجو مورد استفاده قرار گرفتند که در مجموع به یافتن ۳۶۶ مقاله انجامید. با وجود اینکه هدف این مقاله، بحث در مورد واکاوی مفهوم مناظر شهری مولد یکپارچه است، اما نمونه‌ها، بسیار کمیاب هستند. لذا مطالعات انجام شده در حوزه مناظر شهری مولد (با این شرط که اطلاعات آن‌ها هم‌راستای این مطالعه باشند)، به این بررسی اضافه شدند. در مرحله دوم و مرحله غربالگری مقالات، به‌منظور شناسایی یک زیرمجموعه قابل مدیریت از این مقالات، از بین نتایج به‌دست‌آمده مرتبط‌ترین مقالات که واژه "مناظر شهری مولد یکپارچه" و مشتقات آن را در بردارند، تعداد ۲۸۷ مقاله و منابع مطالعاتی که به زبان‌های انگلیسی، ایتالیایی، اسپانیایی و آلمانی، بین سال‌های ۲۰۰۰ (شروع ایده CPULs) تا سال ۲۰۲۲ منتشر شده است، انتخاب شدند. طیف وسیعی از اطلاعات بیانگر تعریف این واژه و شناسایی ویژگی‌های آن است. به‌عبارت‌دیگر، ویژگی‌های مناظر شهری مولد یکپارچه باید شناسایی شوند تا بتوان به ابعاد و مولفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه به‌عنوان مفهومی جدید در حوزه دانش شهرسازی دست‌یافت. از این‌رو، با مرور اصطلاح مناظر شهری مولد یکپارچه، طیف وسیعی از ویژگی‌های آن، با هدف کلی دستیابی به چهارچوب مناظر شهری مولد یکپارچه شناسایی می‌شود. علاوه بر این، منابعی که در زمینه‌های موضوعی غیر از موارد مورد مطالعه طبقه‌بندی شده باشند، از مطالعه خارج می‌شوند. در مرحله‌ی بعد پس از به دست آوردن فایل کامل مقالات، با خواندن کلمات کلیدی، خلاصه‌ها و نتیجه‌گیری‌های هر مقاله و اسکن محتوای آن، روند ادامه یافت تا اطمینان حاصل شود که آیا به مطالعه پیشنهادی مربوط هستند یا خیر. از این تعداد، ۴۳ مقاله علیرغم اینکه عناوین آنها دربرگیرنده واژگان مورد نظر این تحقیق است به دلیل عدم همخوانی از نظر محتوا با دیگر مقالات مدنظر این پژوهش و تعلق داشتن به حوزه‌های علوم دیگر از لیست منابع این مطالعه حذف شدند. این فرآیند سبب شد که در نهایت ۲۰۰ مقاله در زمینه منظر مولد و مناظر شهری یکپارچه به‌عنوان نمونه‌های موردی این مطالعه با روش فرا تحلیل واکاوی شوند. در مرحله‌ی آخر، برای دسته‌بندی مطالب، برای هر مقاله، موارد زیر مورد

1 PRISMA

2 Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman & Prisma Group, 2009

3 Google Scholar

4 Web of Science

5 science direct

6 Scopus

7 CPULs

8 urban landscape

9 landscape

10 CPULs city

11 productive

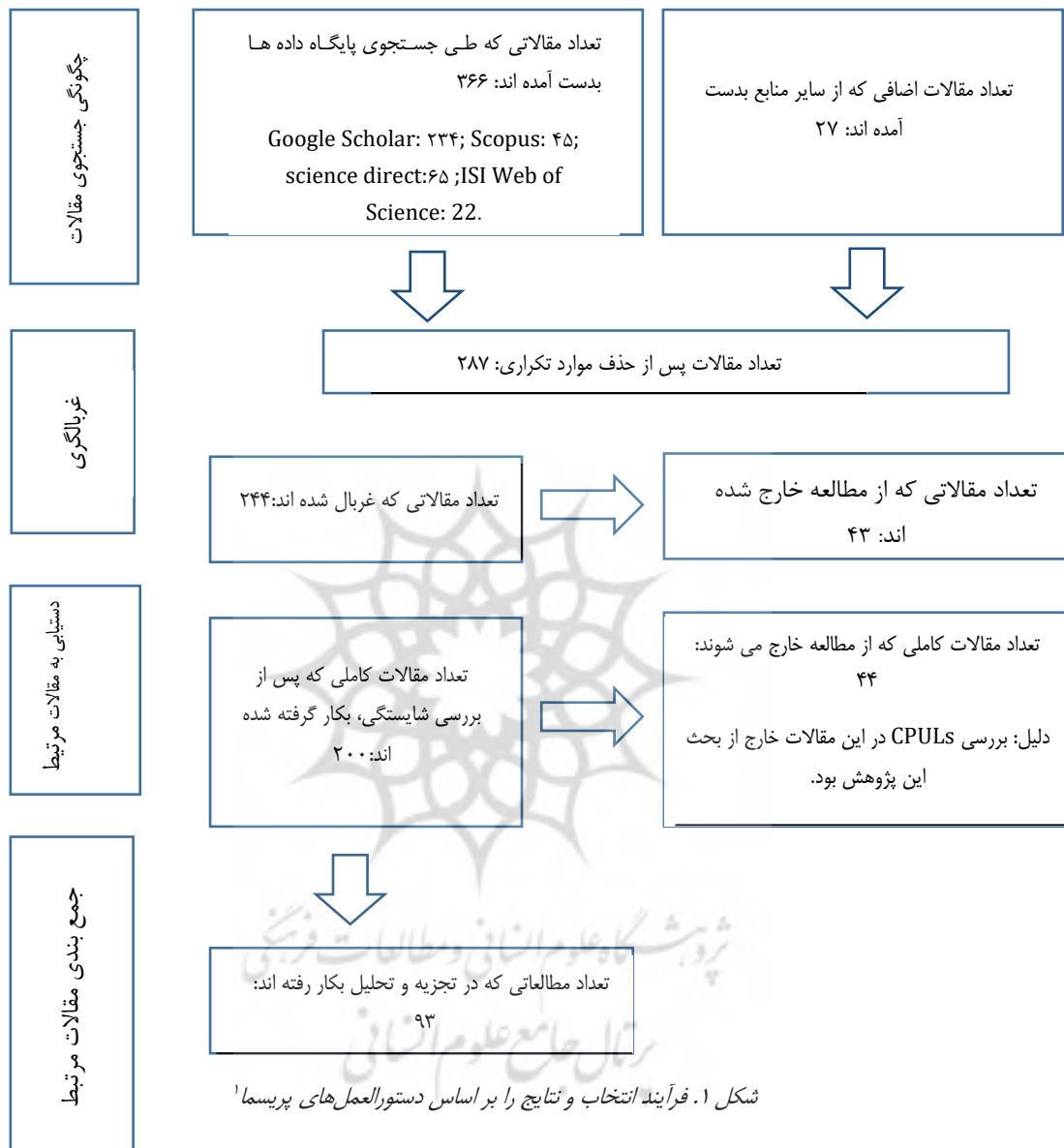
12 dynamic

13 Google

14 FAO

15 EDICITNET

تجزیه و تحلیل قرار گرفت: (۱) آیا مفهوم مناظر شهری مولد در مقاله بررسی شده است؟ (۲) آیا در مقاله به ابعاد مناظر شهری مولد اشاره شده است؟ (۳) چه ابعدی از مناظر شهری مولد مورد بحث است؟ در این تحقیق ۹۳ منبع ذکر شده است. شکل ۱ فرآیند سیستماتیک از انتخاب مقالات مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه گیری

بحث با مرور مبانی نظری و ملاحظات ارائه شده توسط پژوهشگران حوزه منظر مشخص می‌گردد، مناظر شهری مولد یکپارچه به عنوان یک استراتژی جدید در حوزه برنامه ریزی و طراحی شهری جنبه‌ها و ابعاد گوناگونی را شامل می‌شود که تاکنون مغفول مانده است. این بخش به تجزیه و تحلیل ادبیات منتخب برای استخراج ابعاد و مؤلفه‌های مفهوم مناظر شهری مولد یکپارچه، می‌پردازد. به منظور شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مفهوم منظر شهری مولد یکپارچه، ادبیات مورد جستجو از حیث وجوه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفت و ابعاد و مؤلفه‌های بیان شده در اهم ملاحظات صاحب نظران احصا گردید تا با تجزیه و تحلیل فاکتورهای به دست آمده نسبت به ارائه چهارچوب نظری جامع از این استراتژی اقدام گردد. همان‌طور که در مبانی نظری و جدول ۱ اشاره شد

¹ PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses)

هریک از صاحب‌نظران از دیدگاه خود به بررسی ابعاد و مؤلفه‌هایی از مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه پرداخته‌اند لیکن نبود یک چهارچوب نظری جامع از برآیند این ابعاد و مؤلفه‌ها برای دستیابی به مدل مفهومی مناظر شهری مولدیکپارچه ضرورت این تحقیق را دوچندان می‌نماید. بررسی متون نشان می‌دهد در هر یک از ملاحظات ارائه‌شده به بیان وجوهی از مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه پرداخته شده است؛ بنابراین به‌منظور دستیابی به چهارچوبی جامع از این ابعاد و مؤلفه‌ها نسبت به احصای آن‌ها طبق جدول ۲ اقدام گردید.

جدول ۲

اهم فاکتورهای استفاده‌شده در بیان ابعاد و مؤلفه‌های مفهوم مناظر شهری مولدیکپارچه توسط صاحب‌نظران

منبع	فاکتورهای مورد اشاره	سال	نظریه‌پرداز
(چن، ۲۰۲۱)	زیست‌محیطی، بهداشت عمومی، مشارکت، غذای ارگانیک، تعامل اجتماعی، خودکفایی، ارتقای فرهنگ، توسعه پایدار، راه‌حل مبتنی بر طبیعت، بهبود کیفیت محیطی، اجتماعی و اقتصادی	۲۰۲۱	چن
(سیتیز، ۲۰۲۱)	زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، بهبود پایداری و تاب‌آوری، بهبود سلامت، رفاه، غذای ارگانیک، عدالت یا دسترسی غذایی، ارتقای دانش	۲۰۲۱	سیتیز
(بوهن و چو، ۲۰۲۱)	زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی، سازگار با محیط زیست، سبک زندگی سالم، حفظ تنوع زیستی، افزایش دسترسی بصری، ارتقای هویت محلی، عدالت اجتماعی، عدالت غذایی، ارتقای فرهنگ، تفریح، آموزش، سلامت، رفاه، زیبایی، گردشگری، یکپارچه‌سازی فضایی، تعامل، راه‌حل مبتنی بر طبیعت	۲۰۱۹	بوهن و چو
(دیهل و اویت، ۲۰۱۹)	اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی، کاهش فقر، بهداشت، فرصت معیشت پایدار، غذای ارگانیک، امنیت غذایی، درآمد، توانمندسازی	۲۰۱۹	دیهل و اویت
(دایسون، ۲۰۲۱)	محیطی، هویت فردی و جمعی و حس مکان، غذای ارگانیک، ارتباط با طبیعت، مکان سازی، یادگیری جامعه، خودآگاهی، اصلاح متابولیسم شهری	۲۰۲۱	دایسون
(دیز و مونترما، ۲۰۲۱)	اجتماعی، زیست‌محیطی، اصلاح الگوی مصرف، غذای ارگانیک، همستگی اجتماعی	۲۰۲۱	دیز
(چپ، ۲۰۲۱)	انسجام اجتماعی، اصلاح الگوی مصرف، ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی، کیفیت آب‌وهوا، مشارکت، انسجام اجتماعی، اوقات فراغت، تاب‌آوری، توسعه پایدار، رفاه، فرصت برای ایجاد درآمد، امنیت غذایی	۲۰۲۱	چپ
(جلنسکی، ۲۰۱۹)	اقتصادی، بهداشتی، ترویج فعالیت بدنی، تعامل اجتماعی، کیفیت هوا، راه‌حل مبتنی بر طبیعت، توسعه پایدار، کیفیت محیط زیست، انرژی پاک، تنوع کاربری زمین، کیفیت زندگی، تداوم زیرساخت‌های شهری	۲۰۱۹	جلنسکی
(قاضی زادن، ۲۰۲۱)	اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تعامل، قلمرو عمومی، تسهیل پیاده‌روی و دوچرخه، تأمین فضای سبز، دسترسی بصری، هویت، انسجام اجتماعی، سلامت	۲۰۲۱	قاضی زادن
(ایروان و ساروادی، ۲۰۱۷)	زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی، درآمد، غذای ارگانیک، زیبایی بصری، حفظ تنوع زیستی بهبود اکوسیستم، ارتقای آموزش، تعامل اجتماعی و تفریح	۲۰۱۷	ایروان و ساروادی
(کینگزلی و همکاران، ۲۰۲۱)	راه‌حل مبتنی بر طبیعت، ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی، کاهش تغییرات آب و هوایی، بهبود رفاه، امنیت غذایی، انسجام اجتماعی	۲۰۲۱	کینگزلی و همکاران
(زانزی و همکاران، ۲۰۲۱)	زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی، توسعه فرصت شغلی، انعطاف‌پذیری اقتصادی، یکپارچگی محیطی و رفاه اجتماعی، کارآفرینی، پایداری	۲۰۲۱	زانزی و همکاران
(لانگ میر و همکاران، ۲۰۲۱)	اجتماعی، زیست‌محیطی، مواد غذایی، توجه به بازیافت، تفریح، ارتقای فرهنگی، حفظ تنوع زیستی، کاهش آسیب‌پذیری شهرها، متابولیسم شهری، انسجام اجتماعی، امنیت غذایی، تاب‌آوری	۲۰۲۱	لانگ میر
(ناروز، ۲۰۱۲)	حفظ تنوع زیستی، تعامل اجتماعی، رفاه عمومی، ارتقای بهداشت، ترویج پایداری، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و زیست‌محیطی، امنیت غذایی، فرصت اقتصادی، خوداتکایی	۲۰۱۲	ناروز

اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و زیست‌محیطی، کاهش رفتارهای ضداجتماعی، خوداتکایی، پایداری، تسهیل مسیر دوچرخه و پیاده، تأمین امنیت غذایی، مشارکت اجتماعی، مکان سازی، کیفیت زندگی و تنوع زیستی بهداشت، پتانسیل بهبود امنیت غذایی، ایجاد جوامع تاب آور، ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش تنوع محیطی و ایجاد پایداری مالی تولید و تداوم در منظر شهری، ایجاد فضاهای باز بالقوه، افزایش فعالیت‌های اجتماعی، هویت اجتماعی، انسجام اجتماعی، بازآفرینی، فضا سازی، دسترسی بصری، مکان‌هایی برای تفریح، آموزش، مبادله کالا و مراکز اجتماعی	۲۰۲۱	کوان	(کوان، ۲۰۲۱)
پایدار، هویت، مشارکت، خودسازمان‌دهی، تاب‌آوری	۲۰۱۹	اسکارف و همکاران	(اسکارف و همکاران، ۲۰۱۹)
راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت، پایداری، تاب‌آوری	۲۰۲۱	مینو و همکاران	(مینو و همکاران، ۲۰۲۱)
اجتماعی و فرهنگی، اقتصاد و متابولیسم شهر، تقویت تعامل اجتماعی، تفریح و آموزش، مطالبات اجتماعی، کیفیت زندگی، فعالیت‌های فراغتی برای افزایش سلامت جسمی و روحی، ارتقاء سلامت عمومی و رفاه می‌شود. همچنین تغییر رفتار مصرف‌کننده، تعریف مکان‌های جدید، تعاملات بیشتر، تغییرات آب و هوایی، بازسازی متابولیسم، تولید غذای محلی، کاهش فاصله‌های حمل‌ونقل و کاهش مصرف انرژی، کارآفرینی اجتماعی، فرصت شغلی غذا، امنیت غذایی، ارزش افزوده برای منطقه، کاهش بار مالی بر شهرها، منافع اجتماعی از طریق یکپارچگی و ایجاد حس اجتماع، اثرات سلامتی ناشی از ورزش، تغذیه و تفریح، بهبود آب‌وهوای شهری، مفهوم چندمنظوره بودن که شامل مزایای اجتماعی و زیست‌محیطی است دستیابی به محیط زیست و اقتصادی تاب‌آوری؛ تنوع زیستی در مناطق شهری نرخ بالای مشارکت و زیرساخت سبز با تأکید بر اصول شهر مدور مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی، ادغام سیستم اقتصادی و اکولوژیکی، بازسازی متابولیسم شهری، تفریح و آموزش، تنوع زیستی، امنیت غذایی، مشارکت، اشتغال، بهبود آموزش و سلامت و مشارکت اجتماعی و توسعه کارآفرینی با اصلاح فعالیت‌های کشاورزی، از طریق حمل‌ونقل، پردازش، ذخیره‌سازی، توزیع و مصرف تا مدیریت زباله‌های ارگانیک و پسماند سیستم‌های غذایی پایدارتر و تاب آور	۲۰۲۱	اسپیچ و همکاران	(اسپیچ و همکاران، ۲۰۲۱)
عامل تنوع زیستی اکولوژیکی و پایداری اجتماعی، امنیت غذایی، ارتقای سطح آموزش و آگاهی به مکان سازی و تاب‌آوری اجتماعی، تقویت بازارهای محلی و فراگیری شهرها	۲۰۲۰	اسکار و همکاران	(اسکار و همکاران، ۲۰۲۰)
سیستم شهری خود پایدار، مشارکت اجتماعی، محیط زیست دایره‌ای، تجربه فیزیکی تعامل اجتماعی و زیست‌محیطی، تسهیل اجتماعی و فرهنگی و ایجاد عادات جدید بر اساس آگاهی زیست‌محیطی و سازمان‌دهی اجتماعی	۲۰۱۷	ریدوان	(ریدوان و همکاران، ۲۰۱۷)
زیست‌محیطی، فرهنگی - اجتماعی و فضایی، بهره‌وری، پایداری اقتصادی و تفکر اکولوژیکی و برابری اجتماعی و اقتصادی، ایجاد مکان‌هایی برای تفکر، گردهمایی تفریحی و فرهنگی ضمن ارتقای مشارکت با تأکید بر آموزش و آگاهی بخشی به تنوع زیستی و مدیریت پسماند با تغییر در متابولیسم شهری	۲۰۰۹	پلیترو	(پلیترو و همکاران، ۲۰۰۹)
زیست‌محیطی، جامعه‌شناختی و زیست‌محیطی، مکان‌هایی برای تفریح و اجتماعات، تولید غذاهای شهری، کیفیت فضایی، تعادل سالم و پایداری بین تولید و مصرف، کاهش انرژی، سازگار با محیط زیست، کاهش گازهای گلخانه‌ای، بهبود کیفیت و رطوبت هوا، تصفیه سروصدا و تنوع زیستی، ایده آنها شامل، از جمله فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تفریحی، عادات جایگزین مصرف‌کننده و نگرانی‌های مربوط به تغذیه و سلامتی	۲۰۱۰	امین	(امین، ۲۰۱۰)
افزایش امنیت غذایی و بهداشت عمومی، ایجاد سرمایه اجتماعی و ارتقاء اقتصاد دایره‌ای، افزایش تاب‌آوری شهرها سلامت و رفاه جامعه	۲۰۲۱	گولیاز و ادموندسون	(گولیاز و ادموندسون، ۲۰۲۱)
اقتصادی، جامعه‌شناختی و زیست‌محیطی، مکان‌هایی برای تفریح و اجتماعات، تولید غذاهای شهری، کیفیت فضایی، تعادل سالم و پایداری بین تولید و مصرف، کاهش انرژی، سازگار با محیط زیست، کاهش گازهای گلخانه‌ای، بهبود کیفیت و رطوبت هوا، تصفیه سروصدا و تنوع زیستی، ایده آنها شامل، از جمله فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تفریحی، عادات جایگزین مصرف‌کننده و نگرانی‌های مربوط به تغذیه و سلامتی	۲۰۱۷	هارالاموس	(هارالاموس، ۲۰۱۷)

زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی فضایی، ارتقاء توسعه محلی، تحرک عابران پیاده و دوچرخه‌سواران، آموزش محیط زیست، ادغام اجتماعی، بهبود عادات غذایی، حفاظت از تنوع زیستی، آموزش محیط زیست و بهبود کیفیت محیط شهری است، کاهش هزینه‌های توزیع و ذخیره‌سازی تولید و همچنین زیرساخت سبز، ارتقاء شمول اجتماعی، کاهش انتشار دی‌اکسید کربن، انعطاف‌پذیری محیطی، ایجاد اشتغال و درآمد و ارتقاء خودکفایی، شهرهای تاب آور تر و فراگیرتر، کیفیت زندگی و ارائه غذای تازه با هزینه کم، ایجاد نشاط و اصلاح بازیافت	۲۰۱۹	مسکوینا
زیبایی، اوقات فراغت و توسعه گردشگری	۲۰۲۰	رمدانی و همکاران
تعادل پایدار، تولید غذا، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی، گردشگری، ایجاد فرصت شغلی،	۲۰۱۳	تورکیلماز و همکاران
زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، خودکفایی، تنوع ساختاری و عملکردی، ارتقای کیفیت زندگی، کاهش مصرف انرژی، بهبود دسترسی غذایی، انعطاف‌پذیری زیست‌محیطی و اجتماعی تداوم اکولوژیکی و تنوع زیست	۲۰۱۸	کلش
ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی، توانایی جذب تهدیدها، کمک به تاب‌آوری شهری، کاهش فقر شهری، بهبود امنیت غذایی ایجاد فرصت‌های شغلی و تفریحی، بهبود سلامت، ارتقای تعامل اجتماعی از طریق تجربه شهری، حفظ منابع محیطی و درنهایت ارتقای کیفیت زندگی	۲۰۱۳	اکیول و تونچای
زیبایی‌شناختی، اجتماعی، اکولوژیکی، اقتصادی و فرهنگی، حفظ تنوع زیستی، تولید، اوقات فراغت، ایمنی غذایی و بهداشت و توسعه محلی	۲۰۱۳	سوسا و باتیستا
اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی، فرهنگی، بهبود سلامت جسمی و روانی، کیفیت زندگی، فرصت‌های شغلی و هویت بصری	۲۰۱۹	اتول
ارزش‌های تولیدی، زیست‌محیطی و اجتماعی اقتصادی و زیبایی‌شناختی، فرهنگی با تأکید بر اوقات فراغت، مکان‌سازی و هویت‌سازی	۲۰۱۴	تیمپ
اجتماعی، زیست‌محیطی، اقتصادی و فضایی، تغییر در تجربه شهری، تاب‌آوری، کاهش جزیره گرما، بهبود بصری، بهداشت عمومی و مزایای آموزشی، بهره اجتماعی، توانمندسازی جامعه، بهبود محیط زیست و پویایی تجاری، توسعه پایدار	۲۰۱۲	بوهن و ویلجوئن

مرور و دسته‌بندی فاکتورهای ارائه‌شده در بیان صاحب‌نظران، مبین آن است که در ملاحظات ارائه‌شده (طبق جدول ۲) مشترکاتی چون تأکید بر ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی و... به چشم می‌خورد. به عبارت دیگر بررسی جدول ۲ آشکار میکند که اگرچه تشابهات و ویژگی‌های مشترکی در بیان فاکتورهای مورد اشاره توسط صاحب‌نظران وجود دارد لیکن تاکنون نسبت به ارائه چهارچوب نظری جامع از ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه اقدام نگردیده است. حال آنکه استراتژی مناظر شهری مولد یکپارچه به‌عنوان یک استراتژی جدید در جهت هرچه بهتر اجرایی شدن نیازمند ارائه مدل مفهومی است که تمام ابعاد و جنبه‌های مفهوم مورد نظر را شناسایی و نسبت به ارائه چهارچوب نظری جامع اقدام نماید. به همین منظور، ابتدا نسبت احصای فاکتورها و یکپارچه‌سازی آنها در قالب ادبیاتی مشترک اقدام شد تا در ادامه (جدول ۳) برای دستیابی به اجماع نظر در خصوص ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه به بررسی پراکنش فاکتورهای مورد توجه در برخی از مهم‌ترین مطالعات انجام گرفته در این زمینه می‌پردازیم.

صاحب‌نظران این حوزه می‌توان این‌گونه برداشت کرد که مفهوم مناظر شهری مولد یکپارچه ابعاد پایداری و تاب‌آوری را در بر گرفته و می‌تواند به‌عنوان راه‌حلی مبتنی بر طبیعت به‌عنوان استراتژی پایداری در توسعه شهری حال و آینده مورد توجه قرار گیرد. با مرور مبانی نظری و برآیند فاکتورهای احصا شده می‌توان ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه را در قالب جدول ۴ و به شرح ذیل ارائه نمود.

جدول ۴

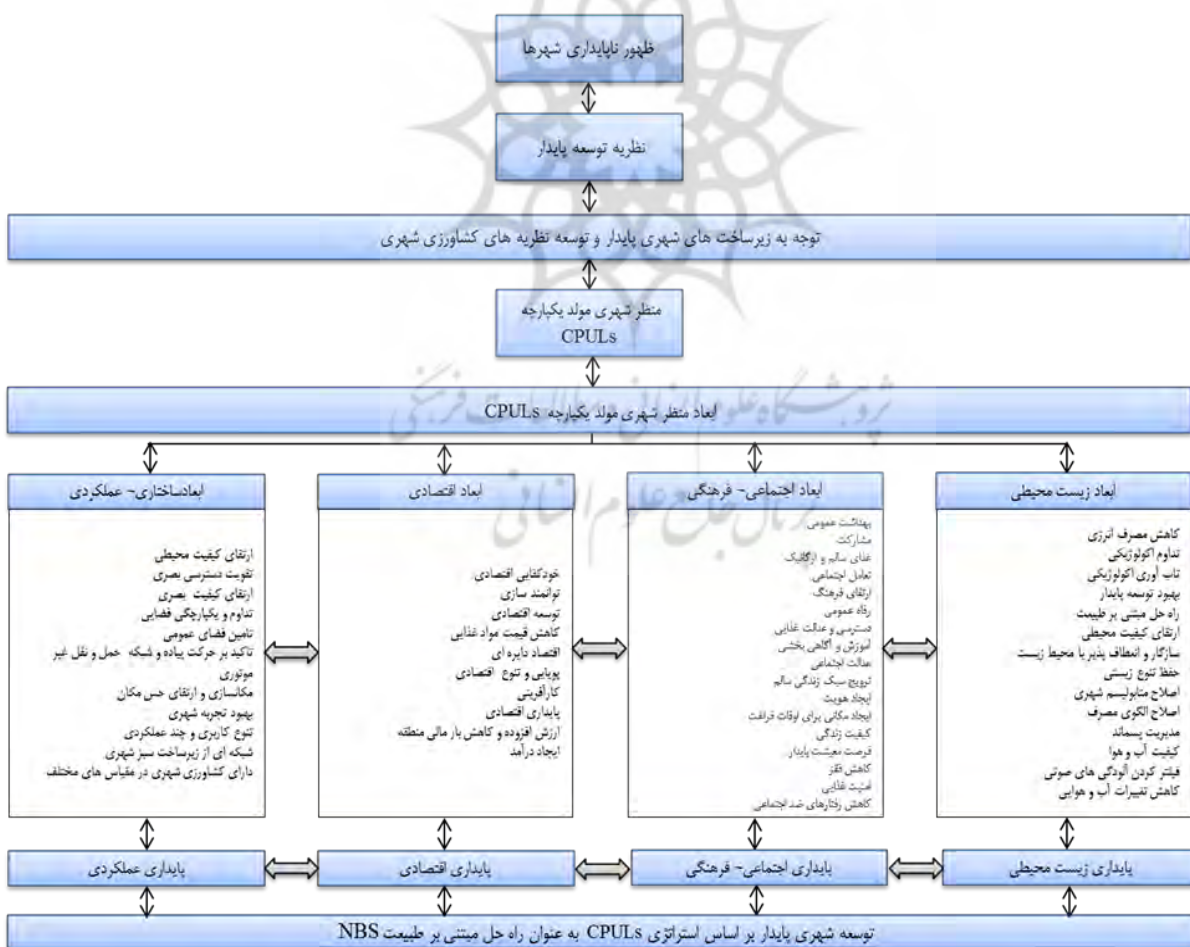
ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه CPULS

ابعاد	مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه CPULS
زیست‌محیطی	کاهش مصرف انرژی
	تداوم اکولوژیکی
	تاب‌آوری اکولوژیکی
	بهبود توسعه پایداری
	راه‌حلی مبتنی بر طبیعت
	ارتقای کیفیت محیطی
	سازگار و انعطاف‌پذیر با محیط زیست
	حفظ تنوع زیستی
	اصلاح متابولیسم شهری
	اصلاح الگوی مصرف
	مدیریت پسماند
	کیفیت آب‌وهوا
	فیلتر کردن آلودگی‌های صوتی
	کاهش تغییرات آب و هوایی
اجتماعی - فرهنگی	بهداشت عمومی
	مشارکت
	غذای سالم و ارگانیک
	تعامل اجتماعی
	ارتقای فرهنگ
	رفاه عمومی
	دسترسی و عدالت غذایی
	آموزش و آگاهی بخشی
	عدالت اجتماعی
	ترویج سبک زندگی سالم
	ایجاد هویت
	ایجاد مکانی برای اوقات فراغت
	کیفیت زندگی
	فرصت معیشت پایدار
کاهش فقر	
امنیت غذایی	
کاهش رفتارهای ضداجتماعی	
اقتصادی	توسعه گردشگری
	خودکفایی اقتصادی
	توانمندسازی
	توسعه اقتصادی
	کاهش قیمت مواد غذایی
	اقتصاد دایره‌ای
پویایی و تنوع اقتصادی	

کارآفرینی
پایداری اقتصادی
ارزش افزوده و کاهش بار مالی منطقه
ایجاد درآمد
ارتقای کیفیت محیطی
تقویت دسترسی بصری
ارتقای کیفیت بصری
تداوم و یکپارچگی فضایی
تأمین فضای عمومی
تأکید بر حرکت پیاده و شبکه حمل و نقل غیر موتوری
مکان سازی و ارتقای حس مکان
بهبود تجربه شهری
تنوع کاربری و چند عملکردی
شبکه‌ای از زیرساخت سبز و باز شهری
دارای کشاورزی شهری در مقیاس‌های مختلف

ساختاری - کالبدی

با بررسی و احصای ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULS) در قالب جدول ۴ و مرور مبانی نظری مبتنی بر نظریات اندیشمندان این حوزه و دستیابی به اجماع نظری نسبی می‌توان مدل مفهومی مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULS) را بر اساس نمودار شکل ۲ استخراج نمود:

شکل ۲. مدل مفهومی مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULS)

این پژوهش سعی بر آن دارد تا مبتنی بر روش مرور نظام‌مند و با بررسی به‌روزترین و معتبرترین منابع علمی حوزه شهرسازی منظر، ضمن واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های مناظر شهری مولد یکپارچه (CPULs) به ارائه چهارچوب استراتژیک این مفهوم برای کاوش نظری و عملی در این حوزه بپردازد (شکل ۲). در این راستا پس از واکاوی مفهوم مناظر شهری مولد یکپارچه بر اساس توسعه نظریه‌های کشاورزی شهری، ابعاد و مؤلفه‌های این مفهوم، مشخص گردید این استراتژی ابعاد گسترده‌ای را در بر می‌گیرد، چنانچه گستردگی این مفهوم در مطالعات بوئن و ویلجوئن (۲۰۱۲)، کلش (۲۰۱۸)، آتول و تیلگام (۲۰۱۹)، چو و بوئن (۲۰۱۹) و مسکوینا (۲۰۱۹) نیز مورد تاکید قرار گرفته است. با توجه به بیان وجوه مختلف مناظر شهری مولد یکپارچه توسط صاحب‌نظران نتایج بررسی‌های انجام شده نشان داد این ابعاد و مولفه‌ها اغلب در ۴ بعد زیست‌محیطی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و ساختاری - کالبدی قابل شناسایی هستند، که در بعد زیست محیطی با مطالعات چن (۲۰۲۱)، سیتی (۲۰۲۱)، دیپل و اویت (۲۰۱۹)، دیز و مونترما (۲۰۲۱)، در بعد اجتماعی - فرهنگی با پژوهش‌های دایسون (۲۰۲۱)، جپ (۲۰۲۱)، ایروان و ساروادی (۲۰۱۷)، لانگ میر و همکاران (۲۰۲۱)، اسپچ و همکاران (۲۰۲۱)، اسکار و همکاران (۲۰۲۰) در بعد اقتصادی با مطالعات جنسنکی (۲۰۱۹)، ناروز (۲۰۱۲) و تیمپ (۲۰۱۴) و در بعد ساختاری - کالبدی با پژوهش‌های انجام شده توسط قاضی زادن (۲۰۲۱)، کوان (۲۰۲۱) و کاستیلو نارانجو (۲۰۱۳) همسو می‌باشد. در ادامه بررسی‌های بیشتر و فراوانی در مؤلفه‌های آموزش و آگاهی بخشی، تاب‌آوری، کمک به توسعه پایدار، حفظ تنوع زیستی، امنیت غذایی، ایجاد مکانی برای تفریح و گذران اوقات فراغت، تعامل اجتماعی و بهداشت عمومی مبین آن است که اغلب فاکتورهای احصا شده به ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی - فرهنگی اشاره دارند، این موضوع بیانگر این مفهوم است که بیشتر مطالعات صورت گرفته در این حوزه به شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی - فرهنگی پرداخته و با توجه به بدیع بودن مفهوم مناظر شهری مولد یکپارچه، ابعاد اقتصادی و ساختاری - کالبدی به‌طور کامل مورد ارزیابی و امکان‌سنجی قرار نگرفته است. نتایج تحقیق حاضر نشان داد در صورت تحقق مؤلفه‌های منظر شهری مولد یکپارچه در تمامی ابعاد، این استراتژی می‌تواند به‌عنوان راه‌حلی مبتنی بر طبیعت NBS در برنامه‌ریزی و توسعه پایدار شهرهای حال و آینده مورد استفاده قرار گیرد. چنانچه لافورتزا و همکاران (۲۰۱۸)، مینو و همکاران (۲۰۲۱)، کینگزلی و همکاران (۲۰۲۱)، چن (۲۰۲۱)، روگما (۲۰۲۱)، اسپچ، بوئن و سیمون روخو^۱ (۲۰۲۲) و طایفی نصرآبادی (۲۰۲۲) نیز در مطالعات خود به این موضوع تاکید کرده‌اند. البته از آنجاکه استراتژی مناظر شهری مولد یکپارچه مفهومی بدیع در حوزه دانش منظر شهری است فرصت‌های زیادی برای تحقیقات آینده در این مفهوم وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موضوعاتی چون مطالعه و طراحی برای گونه‌شناسی‌های مختلف، جنبه‌های فنی و اجرایی، الزامات قانونی و سیاست‌های مدیریتی تحقق مناظر شهری یکپارچه در قالب کاربری زمین در برنامه‌ریزی اراضی شهری، شناسایی مدل‌های کسب و کار و ارزیابی مناظر شهری مولد یکپارچه به‌عنوان راه‌حلی مبتنی بر طبیعت NBS و... اشاره داشت. مناظر شهری مولد یکپارچه در قالب استراتژی محیطی و با تأکید بر کشاورزی شهری می‌تواند به سیستم‌های غذایی پایدارتر و انعطاف‌پذیرتر کمک کرده و ضمن ایفای نقش به‌عنوان کاتالیزور اجتماعی - اقتصادی به کیفیت فضایی حوزه شهری در راستای تاب‌آوری شهری بیافزاید. با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالقوه مناظر شهری مولد یکپارچه، ضروری است این استراتژی هم در سیاست‌های شهری و هم در استراتژی‌های رشد شهر گنجانده شود؛ بنابراین، برنامه ریزان شهری، سیاست‌گذاران، محققان شهری و مدیران محلی می‌توانند ضمن تمرکز بر این رویکرد در سه مقیاس خرد، متوسط و کلان آن را به‌عنوان الگوی جدیدی از توسعه شهری برای تاب‌آوری شهری و توسعه پایدار شهرها به کار گیرند.

¹ Specht, Bohn & Simón Rojo, 2022

منابع

- حمیدی، کلثوم؛ یعقوبی، جعفر و احدنژاد روشتی، محسن. (۱۴۰۰). شناسایی چالش‌های کسب و کارهای کارآفرینانه‌ی کشاورزی شهری در شهرستان زنجان با استفاده از نظریه‌ی مبنایی. *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۱۴(۲)، ۱۹-۳۴.
- خلیل نژاد، سیدمحمدرضا؛ فرزین، سامان و ظهوریان، مریم. (۱۴۰۰). قابلیت‌سنجی باغ‌های تاریخی برای توسعه کشاورزی شهری در بیرجند. *باغ نظر*، ۱۸(۱۰۱)، ۵۱-۶۶.
- خلیل نژاد، سیدمحمدرضا و گلچین، پیمان. (۱۴۰۰). بررسی ترجیح‌ها و میزان مشارکت جامعه دانشگاهی در کشاورزی شهری مورد مطالعه: منظر خوراکی دانشگاه سیستان و بلوچستان. *فصلنامه علوم محیطی*، ۱۹(۳)، ۱۹۳-۲۱۶.
- شرقی، علی؛ مهدی نژاد، جمال‌الدین و مولایی، مرضیه. (۱۳۹۵). کشاورزی در منظر شهری با رویکرد توسعه و شناخت چالش‌های آن. *هفت شهر*، ۴(۵۵-۵۶)، ۱۱۸-۱۲۴.
- شیبانی، مهدی و چمن‌آرا، ساناز. (۱۳۹۱). شبکه متمر شهری؛ راهکاری برای دستیابی به توسعه پایدار. *منظر*، ۴(۲۰)، ۱۸-۲۳.
- شیبانی، مهدی و صادقی، زهرا. (۱۳۹۱). منظر متمر، توجه به محیط زیست در شهر؛ نقش کشاورزی در شکل‌گیری منظر شهری. *منظر*، ۴(۲۱)، ۱۰-۱۵.
- کرمی، رویا و صلاحی اصفهانی، گیتی. (۱۳۹۹). نوع شناسی کشاورزی شهری و نقش آموزش آن در توسعه پایدار شهری استان زنجان. *فصلنامه علمی آموزش محیط زیست و توسعه پایدار*، ۱۹(۱)، ۱۵۳-۱۷۰.
- محمدی، مریم و ابراهیمی نیا، دلارام. (۱۳۹۸). کاربرد اصول کشاورزی شهری در مقیاس محلات نمونه موردی: محله امامزاده یحیی در تهران. *منظر*، ۱۱(۴۶)، ۲۴-۳۹.

References

- Akyol, M., & Tunçay, H. E. (2013). Productive landscapes and resilient cities. *A/ Z ITU Journal of the Faculty of Architecture*, 10(2), 133-147.
- Amin, A. M. (2010). Productive Urban Landscape: Appropriating Forces and Criteria. *Sustainable Architecture and Urban Development*, 3, 449-464.
- Athul, V. S., & Thilagam, N. L. (2019). Selection of suitable urban agricultural practice for Indian cities: A sustainable method for city planners. *Int. J. Recent Technol*, 8, 842-848.
- Brrrr, B., & uu b,,, (2007). A New Landscape Design Strategy for Creating Continuous, Perceptible and Productive Urban Green. In *Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium*. Isnrrbu..
- Bohen, k. (2022a). *How to become an edible city: Carthage, Tunisia*. Retrieved 2022, from <https://blogs.brighton.ac.uk/pulr/2022/05/02/how-to-become-an-edible-city-carthage-tunisia/>
- Bohen, k. (2022b). *Spatial and participatory food (systems) mapping at AESOP4FOOD*. Retrieved 2022, from <https://blogs.brighton.ac.uk/pulr/2022/05/16/spatial-and-participatory-food-systems-mapping-at-aesop4food/>
- Bohn, .. , & Chu, .. (2021). ood produvvv green nfrttt ruuur:: Enabnng agroccoogial rmnssooos from an urban design perspective. *Urban Agriculture & Regional Food Systems*, 6(1), e20017.
- Bohn, K., & Viljoen, A. (2012). *The role of productive urban landscapes for R-URBAN & the role of R-URBAN for productive urban landscapes*. Retrieved 2022, from http://t-urban.net/en/files/2012/01/KBohn-RURBANSeminar_June13.pdf
- Bohn, K., & Viljoen, A. (2016). The Productive City: Urban agriculture on the map. *Urban Design*, 140, 21-24.
- Bohn, K., & Viljoen, A. (2017). Food and urban design: Urban agriculture as Second Nature?. In K. LeBesco & P. Naccarato (Eds.), *The Bloomsbury Handbook of Food and Popular Culture* (pp. 169-183). Bloomsbury Publishing.
- Breetzke, D. R., & Breed, I. (2013). Cultivating new meaning in the urban landscape: increasing food security and social capital through urban ecology. *South African Journal of Art History*, 28(2), 18-46.
- Crrrno, I., & aa , W. (2019). gg ruuuuull rr oduvvv uubccppccAAArtrrr r vvvv for Incaasng Eooogllll ll v,,,,, ,, ll ll l vvooppmmt and rr bnn uusnnhbtttty.. *Current Urban Studies*, 7(04), 493-516.
- Castillo Naranjo, D. (2013). *Continuous Productive Urban Landscapes (CPULs) as New Urban Identity –Intervention in Beijing’s Green Belt, Caochangdi Village as a Case Study* (Master's thesis, Tsinghua university).

- Charalambous, F. G. (2017). *Urban agriculture as a tool for the sustainable planning of the urban landscape and its connection with the educational process* (Proposal for the implementation of a Continuous Productive Urban Landscape, Aristotle University of Thessaloniki). (in greek)
- Chen, H. (2021). Research on the Application of Productive Agricultural Landscape in Urban Residential Area. *Open Access Library Journal*, 8(1), 1-8.
- Chu, D., & Bohn, K. (2019, June). Food-productive infrastructure: Enabling agroecological transitions from an urban design perspective. In *9th international AESOP Sustainable Food Planning Conference: Agroecological transitions confronting climate breakdown: Food planning for the post-carbon city*.
- CITIES, R. (2021). *The Role of Urban Agriculture for Sustainable and Resilient Cities* (Doctoral dissertation, TU Dortmund University, Germany).
- De la Cal, P. (2018). Urban Agriculture—Towards a Continuous Productive-Space System in the City. In C. D. Medina & J. Monclús (Eds.), *Urban Visions: From Planning Culture to Landscape Urbanism* (pp. 329-338). Springer.
- Diehl, J. A., & Oviatt, K. (2019). Productive Urban Landscapes: Emerging Hybrid Typologies of Form and Function. In B. Maria Rinaldi & P. Tan (Eds.), *Urban Landscapes in High-Density Cities* (pp. 227-243). Berlin, Boston: Birkhäuser.
- Díez, M. C., & Montezuma, R. D. C. (2021). Edible Restinga: A Socio-Environmental Proposal inside the Urban Landscape in the West Side of Rio de Janeiro, Rio de Janeiro-Brazil. *Sociedade & Natureza*, 33.
- Dyson, M. (2021). *Investigating urban foodways from the human scale: reconnecting residents to land and community* (Master's thesis, University of Manitoba).
- Fadil, R. A. (2016). *Possibility of Continuous Productive Urban Landscape in Khartoum City* (Doctoral dissertation, university of Khartoum).
- Farrell, H. K. (2021). Forging Research Pathways to Sustainable Farms and Food Systems with an Interdisciplinary Evaluative Framework for Urban Agriculture. In A. Patchen, N. Knobloch & L. Esters (Eds.), *Teaching and Learning in Urban Agricultural Community Contexts* (pp. 31-55). Springer.
- Fava, N., Carrasco i Bonet, M., & Garrido i Puig, R. (2022). The role of public administrations in promoting open municipal markets. *Urban Agriculture & Regional Food Systems*, 7(1), e20028.
- Ghazizaden, B. (2021). *The Gardiner SkyPark: continuous productive urban landscape as infrastructure* (Master's thesis, Toronto Metropolitan University).
- Ghimire, S. P. (2008). *Urban agriculture in the urban landscape: an analysis of successful urban agriculture in the US* (Doctoral dissertation, University of Cincinnati).
- Ghurbanpour, M., Zali, N., Yurdkhani, M., & Azadeh, S. (2018). Evaluation of the effective components on enhancing vitality in urban pedestrian routes (Case study: Elam Alhoda pedestrian route in Rasht). *Human Settlements Planning Studies*, 13(1), 105-123.
- Gómez-Villarino, M. T., & Ruiz-García, L. (2021). Adaptive design model for the integration of urban agriculture in the sustainable development of cities. A case study in northern Spain. *Sustainable Cities and Society*, 65, 102595.
- Grimm, J., & King, B. (2008). *Continuous Productive Urban Landscapes, A Sustainable Design Option to Growing Urban Communities in Iowa* (Scholarship Proposal, Iowa University).
- Gulyas, B. Z., & Edmondson, J. L. (2021). Increasing city resilience through urban agriculture: Challenges and solutions in the Global North. *Sustainability*, 13(3), 1465.
- Hamidi, K., Yaghoubi, J., & ahadnejad Reveshty, M. (2021). Identifying the challenges of entrepreneurial urban agricultural businesses in Zanjan Township using grounded theory. *Agricultural Extension and Education Research*, 14(2), 19-34. (in Persian)
- Hedin, D. I. (2015). *The business models of commercial urban farming in developed countries* (Master's thesis, Swedish University of Agricultural Sciences).
- Irwan, S. N. R., & Sarwadi, A. (2017, October). Productive urban landscape in developing home garden in Yogyakarta City. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 91, No. 1, p. 012006). IOP Publishing.
- Jansma, J. E., & Wertheim-Heck, S. C. (2021). Thoughts for urban food: A social practice perspective on urban planning for agriculture in Almere, the Netherlands. *Landscape and Urban Planning*, 206, 103976.
- Jpp, J. J., oollll o, T. E., & Tumuyu, (2021, aa rhh). Assssnrg urbnn ggrruuuuue's dvvooqpmnnn nn Central Jakarta. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 716, No. 1, p. 012125). IOP Publishing.

- Jelenski, T. (2019, February). CitAgra: The Compact City with Integrated Agriculture and Ecology. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 471, No. 10, p. 102056). IOP Publishing.
- Kalantari, F., Nochiana, A., Darkhania, F., & Asif, N. (2020). The significance of vertical farming concept in ensuring food security for high-density urban areas. *Journal Kejuruteraan*, 32(1), 105-111.
- Karami, R., & Salahi Esfahani, G. (2020). Typology of Urban Agriculture and the Role of its Education in Urban Sustainable Development of Zanjan Province. *Environmental Education and Sustainable Development*, 9(1), 153-170. (in Persian)
- Ketterer, H. (2021). *From Dividing to Connecting: The meshing of ecological functions and inclusive resources in public space design* (Project for the Master of Landscape Architecture, University of Oregon).
- Khalilnezhad, M. R., & Golchin, P. (2021). Evaluating the preferences and level of participation of the academic community in urban agriculture: the case of University of Sistan and Baluchestan. *Environmental Sciences*, 19(3), 193-216. (in Persian)
- Khalilnezhad, M. R., Farzin, S., & Zohorihan, M. (2021). Appropriateness of the Historic Gardens for Urban Agriculture Development in Birjand City (Iran). *Bagh-e Nazar*, 18, 55-72. (in Persian)
- Kiminami, L., Furuzawa, S., & Kiminami, A. (2020). Social entrepreneurship and social business associated with multiple functions of urban agriculture in Japan. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*, 4(2), 521-552.
- Kingsley, J., Egerer, M., Nuttman, S., Keniger, L., Pettitt, P., Frantzeskaki, N., Gray, T., Ossola, A., Lin, B., Bailey, A., Tracey, D., Barron, S., & Marsh, P. (2021). Urban agriculture as a nature-based solution to address socio-ecological challenges in Australian cities. *Urban Forestry & Urban Greening*, 60, 127059.
- Kleszcz, J. (2018). Urban Farm as a System of Productive Urban Green—Challenges and Risks. *Architecture, Civil Engineering, Environment*, 11(1), 23-36.
- Kwan, C. (2021). *Design Strategies for Agricultural Intervention in Urban Honolulu: Case Study: Kalihi—Mayor Wright Housing* (Doctoral dissertation, University of Hawai'i at Manoa).
- Lafortezza, R., Chen, J., Van Den Bosch, C. K., & Randrup, T. B. (2018). Nature-based solutions for resilient landscapes and cities. *Environmental research*, 165, 431-441.
- Langemeyer, J., Madrid-Lopez, C., Beltran, A. M., & Mendez, G. V. (2021). Urban agriculture—A necessary pathway towards urban resilience and global sustainability? *Landscape and Urban Planning*, 210, 104055.
- Lemes de Oliveira, F., & Brisotto, C. (2022). Rethinking the Urban—Rural Relationships and Productive Urban Landscapes. In C. Brisotto & F. L. de Oliveira (Eds.), *Re-Imagining Resilient Productive Landscapes* (pp. 1-20). Springer.
- Letterio, L. (2021). *The Nature of Urban Infrastructure: Re-imagining the City as a Continuous Productive Urban Landscape* (Master's thesis, Dalhousie University).
- Mesquita, A. M. C. (2019). Productive landscapes as a strategy for sustainability and food security in cities. *Journal of Urban Morphology*, 7(2), e00120-e00120. (in Portuguese)
- Mino, E., Pueyo-Ros, J., Kkrrnnnc, .. , Crrrrrrrr r J. .. , oooooo, .. , Isnnd,, .. , Atanasova, N., Bohn, K., & Comas, J. (2021). Tools for Edible Cities: A Review of Tools for Planning and Assessing Edible Nature-Based Solutions. *Water*, 13(17), 2366.
- Mohammadi, M., & Ebrahimi Nia, D. (2019). Applying Urban Agriculture Principles in Neighborhood Scale Case Study: Imamzadeh Yahya Neighborhood of Tehran. *MANZAR*, 11(46), 24-39. (in Persian)
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & Prisma Group. (2009). preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *PLoS medicine*, 6(7), e1000097.
- Narvaez, R. C. (2012). *Continuous Productive Urban Landscapes: Integrating Agricultural Urbanism into Communities* (Doctoral dissertation, University of Florida).
- Nzimande, P. (2013). *Does Urban Agriculture Create Job Opportunities* (Doctoral dissertation, Department of Agriculture, Forestry and Fisheries, South Africa).
- Ola, A. (2020). Building a food-resilient city through urban agriculture: The case of Ilorin, Nigeria. *Town and Regional Planning*, 77, 89-102.
- ttttt tt o, , Türkymnzn, E., Cnnbyy Türkymnzn, Ç., & Eliziaro, J. S. (2009). The Design of A Productive Landscape Barcelona Tres Turons Park A Case Study. In *Proceedings SB10 Amman: Sustainable Architecture and Urban Development* (Volume III). Amman, Jordan.

- Putra, R. W., Anisa, L., El Sherra, B., Syah, N., & Catri, I. (2022). Eco-Urban Approach to Development Sustainable Green City: Eco-URBAN: Approach to Development Sustainable Green City. *EXTRA TERITORIAL*, 1(02).
- Ramandhani, K., Budiarti, T., & Makalew, A. D. N. (2020, May). Development Concept of Productive Landscape with Urban Agriculture Based on Potential Green Open Space and Community Preference in Bogor City. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 501, No. 1, p. 012010). Bristol, United Kingdom: IOP Publishing.
- Rhhh .. , oooooo, .. , & Rhhh (2015, oooobrr). The 'aaa nng Cyyý: oollll ll d Thrpppeucc Horticulture as a New Dimension of Urban Agriculture?. In *Localizing urban food strategies. Farming cities and performing rurality: 7th International Aesop Sustainable Food Planning Conference Proceedings* (pp. 22-35). Politecnico di Torino.
- Ridwan, M., Sinatra, F., & Natalivan, P. (2017, October). Promoting Productive Urban Green Open Space Towards Food Security: Case Study Taman Sari, Bandung. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 91, No. 1, p. 012030). IOP Publishing.
- Roggema, R., Tillie, N., & Keeffe, G. (2021). Nature-based urbanization: scan opportunities, determine directions and create inspiring ecologies. *Land*, 10(6), 651.
- Russo, A., & Cirella, G. T. (2019). Edible urbanism 5.0. *Palgrave communications*, 5(1), 1-9.
- Scharf, N., Wachtel, T., Reddy, S. E., & Säumel, I. (2019). Urban commons for the edible city—First insights for future sustainable urban food systems from Berlin, Germany. *Sustainability*, 11(4), 966.
- Sharghi, A., Mahdinejhad, J., & Molaie, M. (2016). Urban Agriculture: Opportunities and Challenge. *HAFTSHAHR*, 4(55-56), 118-124. (in Persian)
- Sheibani, M., & Chamanara, S. (2012). Productive Urban Network; A Strategy for Achieving Sustainable Development. *MANZAR, the Scientific Journal of landscape*, 4(20), 18-23. (in Persian)
- Sheibani, M., & Sadeghi, Z. (2013). Productive Landscape, considering environment in the city; The role of agriculture in configuration of urban landscape. *MANZAR, the Scientific Journal of landscape*, 4(21), 10-15. (in Persian)
- Simelton, E., Carew-Reid, J., Coulier, M., Damen, B., Howell, J., Pottinger-Glass, C., Tran, H.V., & Van Der Meiren, M. (2021). NBS Framework for agricultural landscapes. *Frontiers in Environmental Science*, 9.
- Skar, S. L. G., Pineda-Martos, R., Timpe, A., Pölling, B., Bohn, K., Kylvik, M., Delgado, C., Pedras, C... , oooo, T... , Ču,,, .. , Toorkkkks, .. , Chyrssrgyrss, .. ,,,,,,, .. , nnnkkknnn, .. , oo nsees, H., & Junge, R. (2020). Urban agriculture as a keystone contribution towards securing sustainable and healthy development for cities in the future. *Blue-Green Systems*, 2(1), 1-27.
- Sousa, R., & Batista, D. (2013). *Urban agriculture: The allotment gardens as structures of urban sustainability*. London, United Kingdom: InTechOpen.
- Specht, K., Bohn, K., & Simón Rojo, M. (2022). Planning food system transitions: Exploring spatial, citizen driven, and agroecological approaches. *Urban Agriculture & Regional Food Systems*, 7(1), e20029.
- Specht, K., Schimichowski, J., & Fox-Kämper, R. (2021). Multifunctional Urban Landscapes: The Potential Role of Urban Agriculture as an Element of Sustainable Land Management. In *Sustainable Land Management in a European Context* (pp. 291-303). Springer.
- Specht, K., Weith, T., Swoboda, K., & Siebert, R. (2016). Socially acceptable urban agriculture businesses. *Agronomy for sustainable development*, 36(1), 17.
- Tayefi Nasrabadi, M. (2022). How do nature-based solutions contribute to urban landscape sustainability?. *Environment, Development and Sustainability*, 24(1), 576-591.
- Timpe, A. (2014). The Productive Park as a Green Infrastructure. In *ECLAS Conference 2014 - Landscape: A Place of Cultivation*. Porto, Portugal.
- Türkyymmzz, Ç. C., ttttt tt o, , Türkyymmzz, E., & aa ll va Errrrrrr, J. (2013). Urban Rehabilitation: Reinventing a Productive Landscape Istanbul, Golden Horn Case Study. *Archnet IJAR*, 7(2), 282-296.
- Van der Valk, A., & Viljoen, A. (2014). AESOP's Thematic Groups–Part 3: The Sustainable Food Planning Thematic Group. *disP-The Planning Review*, 50(4), 78-82.
- Viljoen, A., & Bohn, K. (2005). Continuous Productive Urban Landscapes: urban agriculture as an essential infrastructure. *Urban Agriculture Magazine*, (15), 34-36.
- Viljoen, A., & Bohn, K. (2009). Continuous Productive Urban Landscape (CPUL): Essential infrastructure and edible ornament. *Open House International*, 34(2), 50-60.
- Viljoen, A., & Bohn, K. (2012). Scarcity and abundance: urban agriculture in Cuba and the US. *Architectural Design*, 82(4), 16-21.

- Viljoen, A., & Bohn, K. (2014). *Second nature urban agriculture: Designing productive cities*. United Kingdom: Routledge.
- Viljoen, A., & Bohn, K. (2020). Building continuous productive (peri-) urban landscapes. In *achieving sustainable urban agriculture* (pp. 61-100). Burleigh Dodds Science Publishing.
- Yang, Y., Zhang, Y., & Huang, S. (2020). Urban Agriculture Oriented Community Planning and Spatial Modeling in Chinese Cities. *Sustainability*, 12(20), 8735.
- Yaseen, F. F., & Abbawi, R. F. N. (2017). Continuous Productive Urban Landscape an Analytical study of Design Properties. *The iraqi journal of architecture and planning*, 13(4), 12-23.
- Zanzi, A., Vaglia, V., Spigarolo, R., & Bocchi, S. (2021). Assessing Agri-Food Start-Ups Sustainability in Peri-Urban Agriculture Context. *Land*, 10(4), 384.

